

**TARKISTUSLISTA TALLIYRITYKSEN TOIMINTAKYVYN
TURVAAMISEKSI**

Ammattikorkeakoulututkinnon opinnäytetyö

Mustiala, hevostalouden koulutusohjelma

Kevät, 2020

Taru Lehtinen

Hevostalouden koulutusohjelma
Mustiala

Tekijä	Taru Lehtinen	Vuosi 2020
Työn nimi	Tarkistuslista talliyrityksen toimintakyvyn turvaamiseksi	
Työn ohjaaja	Terhi Thuneberg	

TIIVISTELMÄ

Työn tavoitteena oli luoda kattava tarkistuslista asioista, jotka hevostalliyrityksen tulee huomioida toiminnassaan ja toimintaympäristössään. Työn toimeksiantaja on LähiTapiola ja työn on tarkoitus toimia keskustelun apuvälineenä tilanteessa, jossa tarkastellaan talliyrityksen toimintakykyä. Työn tuloksena syntyi tarkistuslistat yrityksen toiminnalle ja toimintaympäristölle sekä taustamateriaali näiden tueksi. Yritystä tarkastellaan materiaalin avulla kymmenen eri teeman kautta. Teemoissa keskitytään sopimukseen, yrittäjän vastuisiin ja velvoitteisiin, asiakirjavaatimuksiin, työturvallisuuteen, -hyvinvointiin ja -suojeluun, suojautumiseen, turvalliseen talliympäristöön, hevosten terveyteen ja hyvinvointiin, hevoskuljetuksiin ja liikenteeseen, ympäristönhuoltoon ja eräisiin muihin yrityksen toimintoihin. Näihin teemoihin on sisällytetty laajasti aihepiiriin liittyvää lainsäädäntöä sekä ohjeistusta. Erilaisia tarkistuslistoja talliyrityksille on olemassa useita, tämän työn tarkoituksena oli koota yhteen tietoa kattavasti eri aihepiireistä.

Työn laatimisen pohjana on käytetty toimeksiantajan edustajan kanssa käydyn keskustelun lisäksi aiheista aiemmin kirjoitettuja oppaita sekä tehtyjä tutkimuksia. Tärkein lähdemateriaali työssä on kuitenkin lainsäädäntö.

Toimeksiantajan tilaama työ koostuu tämän opinnäytetyön liitteistä. Liitemateriaali voi toimia alkuperäisen tarkoituksensa lisäksi esimerkiksi hevosalan neuvontaa tai opetusta tarjoavan tahon opasmateriaalina.

Avainsanat Hevostallit, tarkistuslistat, turvallisuus, lainsäädäntö.

Sivut 59 sivua, joista liitteitä 37 sivua

Degree programme of Equine Industry
Mustiala

Author	Taru Lehtinen	Year 2020
Subject	A checklist to secure an equine company's ability to function	
Supervisor	Terhi Thuneberg	

ABSTRACT

The target of this thesis was to compile a comprehensive checklist of factors which an equine entrepreneur should recognize in its operations and environment. The commissioner of the thesis is LähiTapiola and the objective of the checklist is to act as a tool for discussion where an equine company's ability to function is evaluated. The final outcome of this thesis is a checklist for operational and environmental factors as well as support material for both themes. The company is evaluated in ten different areas using the material. The areas focus on agreements, entrepreneur responsibilities and obligations, document requirements, work safety, health, protection equipment, safe environment, equine health and safety, equine transportation and traffic, environmental protection and certain other factors. The areas include extensive amount of legislation and guidance. Different types of checklists are available, but the objective of this thesis was to compile a wide variety of information from different sources.

Discussions with the commissioner's representative, guides and previous research were used as a base of the thesis. However, the main source of information is the Finnish legislation.

The outcome, ordered by the commissioner, consists of the appendixes of the thesis. The appendixes can be used also as material for instances providing equine guidance and education.

Keywords Stables, checklists, safety, legislation.

Pages 59 pages including appendixes 37 pages

SISÄLLYS

1	JOHDANTO.....	1
2	TYÖN TAVOITE JA TARKOITUS	1
2.1	Menetelmä	3
2.2	Työn rajaaminen	4
2.3	Tarkistuslistan taustaa.....	4
3	TYÖN TEEMAT	5
3.1	Sopimukset, luvat ja ilmoitukset.....	6
3.2	Vastuut ja velvoitteet	7
3.3	Kirjaaminen.....	8
3.4	Henkilöterveys ja työsuojelu	9
3.5	Suojautuminen.....	11
3.6	Talli ja piha-alue	12
3.7	Hevosten terveys ja hyvinvointi.....	12
3.8	Hevoskuljetukset ja liikenne	13
3.9	Ympäristö.....	14
3.10	Muita toimintoja	15
4	POHDINTA.....	15
	LÄHTEET.....	18

Liitteet

Liite 1	Sopimukset, luvat ja ilmoitukset	23
Liite 2	Vastuut ja velvoitteet	27
Liite 3	Kirjaaminen	31
Liite 4	Henkilöterveys ja työsuojelu	35
Liite 5	Suojautuminen	38
Liite 6	Talli ja piha-alue	41
Liite 7	Hevosten terveys ja hyvinvointi	44
Liite 8	Hevoskuljetukset ja liikenne	47
Liite 9	Ympäristö	50
Liite 10	Muita toimintoja	53
Liite 11	Tarkistuslista toiminnalle	56
Liite 12	Tarkistuslista toimintaympäristölle	58

1 JOHDANTO

Suomessa on 16 000 hevostallia ja hevosala työllistää 15 000 ihmistä (Hippolis ym., n.d., s. 3). Ammattimaisia tai laajamittaisesti toimivia, yli kuuden täysikasvuisen hevosen talleja, on aluehallintoviraston eläinlääkintäviranomaisen 10/2017 antaman tiedon mukaan ollut noin 2900. Myös muiden lähteiden mukaan hevosyrityksiä arvioidaan olevan Suomessa noin 3000. (Saastamoinen, 2018). Talliyrityksistä monet ovat pienyrityksiä ja kannattavuus saattaa parhaimmillaankin olla heikko. Tämän työn tekoaikaan alkaneen COVID-19-pandemian pelätään vaikuttavan kohtalokkaasti myös hevostallien talouteen. Asiakasmäärät vähenevät, mutta kustannukset pysyvät ja vaikutukset voivat näkyä vielä pitkään. (Maa- ja metsätaloustuottajain Keskusliitto ry, 2020). Yrityksen toiminta voi häiriintyä ja asiakaskatkoa voi syntyä myös monien muiden syiden vuoksi ja nämä syyt ovat olleet olemassa jo ennen koronatilannetta. Jokaisessa yrityksessä tulisi olla edellytyksiä varautua toimintaa häiritseviin uhkiin.

COVID-19-kriisi näytti, kuinka nopeasti hevostalliyrittäjä voi ajautua tilanteeseen, jossa koko toiminnan jatkuminen on vaarassa. Koronatilanteeseen ei yrittäjä ole itse voinut vaikuttaa, mutta monia talliyritystä uhkaavia riskitekijöitä voidaan hallita. Riskien hallinta edellyttää niiden tuntemista ja tietoa siitä, minkälaisilla toimenpiteillä vahingoilta ja ongelmilta voidaan välttyä. Tähän opinnäytetyöhön on koostettu tietoa laajasti hevostalliyrittäjästä koskevasta lainsäädännöstä sekä käytännöistä, joilla pyritään ennaltaehkäisemään erityyppisiä vaikeuksia. Työ on tehty vakuutusyhtiö LähiTapiolalle välineeksi, jonka avulla voidaan herätellä hevostalliyrittäjää ajattelemaan tallitoimintaan liittyviä riskejä sekä ryhtymään toimenpiteisiin oman toimintansa turvaamiseksi.

2 TYÖN TAVOITE JA TARKOITUS

Tämä työ on toiminnallinen opinnäytetyö, jonka tavoitteena oli luoda kattava tarkistuslista asioista, jotka hevostalliyrittäjän tulee huomioida toiminnassaan ja toimintaympäristössään. Työn toimeksiantaja on vakuutusyhtiö LähiTapiola. Tarkistuslista on tarkoitettu käytettäväksi tilanteessa, jossa vakuutusyhtiön edustaja käy keskustelua hevostalliyrittäjän kanssa. Työn tuloksena syntyi kaksi lomaketta, toiminnan tarkistuslista (liite 11) ja toimintaympäristön tarkistuslista (liite 12). Niiden avulla yritystä ja sen toimintaa tarkastellaan kymmenen teeman kautta. Tarkistuslistojen tueksi koottiin taustamateriaali (liitteet 1-10), joissa teemojen sisältöä avataan tarkemmin. Tarkistuslistaan kirjataan havainnot ja mahdolliset sanalliset huomiot. Huomioksi voidaan kirjata esimerkiksi puutteellisesti hoidetun asian toteaminen ja suositellut toimenpiteet asian kunnostamiseksi. Mikäli

vakuutusyhtiö voi vaatia asian suorittamista esimerkiksi vakuutuksen pitämiseksi voimassa, kirjataan se lomakkeeseen.

Tarkistuslistojen liitemateriaali toimii muistilistana tarkastelun kohteina olevista asioista. Liitemateriaalissa avataan lyhyesti tarkistuslistan teemoihin kuuluvaa sisältöä. Vakuutusyhtiön edustaja ei välttämättä tunne hevosalan erityispiirteitä, mutta hänen tulisi kuitenkin voida tarkastella yrityksen toimintaa ja toimintaympäristöä sekä valita keskusteluun tiettyjä, tarpeelliseksi koettuja aiheita. Liitemateriaalista saa apua talliyrityksen kokonaisuuden hahmottamiseen ja se voi toimia myös tukimateriaalina ja oppeana hevosalan yrittäjille tai esimerkiksi neuvontaa tai koulutusta tarjoavan tahon käytössä.

Honkola (2015) tutki Keski-Suomen alueen hevosneuvonnan tarvetta ja tarjontaa. Tutkimuksessa selvitettiin hevosien omistajien ja hevosalan yrittäjien neuvonnan tarvetta eri osa-alueilla. Neuvonnaksi katsottiin työssä kaikki sellaiset lähteet, joista neuvontaa tarvitseva voi saada apua ongelmaansa. Tällaisia ovat henkilökohtaisen neuvonnan lisäksi mm. kurssit, oppeat ja internetlähteet. Tarkastelin Honkolan työtä nimenomaan yrittäjälle suunnatun neuvonnan näkökulmasta ja niistä aiheista, jotka liittyvät omaan työhöni. Työstä ilmenneiden tietojen mukaan neuvontaa oli saatavilla melko kattavasti liittyen yrittäjyyteen eri aihepiireissä, mutta painotus aiheisiin vaihteli eri organisaatioissa. Osa yritysneuvonnasta oli maksullista tai saatavilla vain organisaation jäsenmaksua maksaville. Kuntasektorin tarjoama hevosneuvonta todettiin työssä suppeaksi.

Otanta tutkimuksessa oli melko pieni, 31 vastaajaa oli pää- tai sivutoimisia hevosyrittäjiä. Kysymykseen ”kohtaatko toistuvasti tilanteen, jossa kaipaisit asiantuntevaa neuvontaa liittyen hevosiin tai hevosyrittäjyyteen” 20 yrittäjää vastasi ”joskus”, 2 ”kyllä” ja loput 9 ”ei”. Yrittäjistä 40 % koki saavansa neuvontaa sitä tarvitessaan, 47 % useimmiten ja 13 % ei kokenut saavansa aina apua. Neuvontaa kaivattiin muun muassa tukien ja rahoituksen, kirjanpidon ja tallirakentamisen aihepiireistä, työterveyden ja -hyvinvoinnin hoitoon neuvontaa taas kaivattiin vähäisästi. Edellä mainituista neuvonnan saatavuus koettiin huonoksi. Vastauksissa oli noussut esiin vastaajien mahdollinen tietämättömyys hevosneuvonnasta sekä se, että vastaajat kokivat tiedon olevan hajanaista ja ohjeiden eri ihmisiltä erilaisia. Päteviä neuvoja kaivattiin ja esimerkiksi eläinlääkäreiden ja kengittäjien antamaa neuvontaa arvostettiin. Nämä poiminnat mielestäni tukevat ajatusta siitä, että selkeälle ja kattavalle hevosyritystä koskevalle neuvonnalle ja ohjeistukselle kyllä on tarvetta, mutta asenteet neuvontaa kohtaan saattaisivat kaivata muutosta. Pohdin asiaa nimenomaan tässä työssä esiintyvien aiheiden näkökulmasta. Hevosyrittäjien tulisi pitää neuvonnan tarjoajaa luotettavana, lisäksi neuvontaa tulisi pitää yritystoiminnan kannalta niin hyödyllisenä, että sitä kannattaa hyödyntää ja siitä kannattaa maksaa. Tämän asennemuutoksen saavuttamiseksi hevosalan organisaatiot ja oppilaitokset varmasti jo tekevät paljon työtä.

2.1 Menetelmä

Työn tekeminen alkoi tarkistuslistan hahmottelusta. Yhteistyössä toimeksiantajan edustajan kanssa pohdimme tarkistuslistan rakennetta. Tavoitteena oli selkeä, 10-20 kysymystä sisältävä lomake. Ajatuksena oli tarkastella asiaa erikseen toiminnan ja toimintaympäristön kannalta, koska huomioitavat asiat koskevat yrittäjää hänen toimintansa ja rooliensa mukaan. Rooleina ajateltiin olevan työnantaja, palveluntarjoaja sekä kiinteistön omistaja tai haltija. Kysymysten tulisi olla kattavia ja pitää sisällään paljon aihepiiriin liittyvää asiaa. Päätimme jättää sanan 'kysymys' pois ja aloimme puhua teemoista. Tällä tavoin lomakkeen suunnittelu selkeni huomattavasti ja kokonaisuuden hahmottaminen oli helpompaa. Työhön valikoitui kymmenen teemaa, joista muodostui tarkistuslistojen sisältö. Teemat esitellään tämän työn luvussa 3.

Tämän jälkeen aloin kartoittaa asioita, joita kuhunkin teemaan sisällytettiin. Näitä asioita avataan tarkistuslistan liitemateriaalissa. Tarkoituksena oli nostaa esille mahdollisimman laajasti asiaa, mutta kuitenkin niin yksinkertaisesti, että materiaali pysyy selkeänä ja helppolukuisena. Asiat oli tarkoitus kirjoittaa liitemateriaaliin mahdollisimman kansantajuisesti siten, että myös hevosalan erityispiirteitä tai sanastoa tuntematon henkilö pystyy riittävällä tasolla ymmärtämään asiaa. Nostoja on tehty seuraavin perustein:

- yrityksen toimintakyvyn säilymisen kannalta ilmeisiä asioita
- aiempien tutkimusten perusteella talliyrityksissä vähemmän tunnetuiksi tai puutteellisesti hoidetuiksi havaittuja asioita
- omien kokemusten sekä toimeksiantajan edustajan kanssa käydyin keskustelun pohjalta tarpeellisiksi katsottuja asioita

Tärkeänä lähteenä liitemateriaalin laatimisessa on lainsäädäntö. Lainsäädännön vaatimusten täyttämisen tärkeyttä ei liene tarpeen perustella tarkemmin. Oppaita ja muistilistoja tallin toimintaan ja turvallisuuden edistämiseen on julkaistu muun muassa Suomen Ratsastajainliitto ry:n, Suomen Hippos ry:n, Turvallisuus- ja kemikaaliviraston, sekä usean muun tahon toimesta. Näiden oppaiden anti ei kaikilta osin perustu lainsäädäntöön tai suoranaisesti koske kaikkia talliyrityksiä. Oppaista on kuitenkin nostettu työhön asiaa, jonka tarkoituksena on pääasiassa turvallisuuden edistäminen. Kaikki työssä esiintyvät asiat eivät siis ole pakottavia vaatimuksia, mutta niiden mukaisesti toimiva tekee työtä ongelmien välttämiseksi. Esimerkiksi Suomen Ratsastajainliitto ry:n laatutalliohjeistuksen mukaisesti laatutalliluokitusta tavoittelevalla tallilla tulee asiat olla oppaassa kuvatulla tavalla hoidettuna. Turvallisuuden ja kannattavan yritystoiminnan edistämiseksi määritellyt toimenpiteet luonnollisesti edistävät turvallisuutta ja kannattavuutta myös niillä talleilla, joissa ei laatutalliluokitusta tavoitella. Keskustelu talliyrittäjän kanssa on tarpeellinen myös aiheista, jotka eivät ole lainsäädännön vaatimuksia. Yrittäjä ei ehkä ole tiedostanut asiaan liittyviä riskejä ja keskustelu saattaa herätellä ajattelemaan asiaa tarkemmin.

Taustamateriaali on kerätty erillisiksi liitteiksi, jotta sitä on helppo tarkastella tätä työtä lukiessa. Toimeksiantaja voi teettää materiaalista oppaan painetussa sekä sähköisessä muodossa. Liitteissä käsiteltävät keskeiset lait on linkitetty suoraan tekstin yhteyteen, jotta sähköistä materiaalia käyttäessä lakiteksti on haettavissa helposti. Muut teemoissa käytetyt lähteet on kirjattu tarkistuslistan liitteiden lähdeluetteloihin. Koska jokaista teemaa haluttiin tarkastella toiminnan ja toimintaympäristön kannalta erikseen, on asiat jaoteltu näihin osioihin teemakohtaisin perustein.

Tarkistuslistojen sekä taustamateriaalin graafisen ilmeen suunnittelu sekä toteutus jäivät toimeksiantajalle. Kuvia ei työssä ole, koska niitä ei tässä koeta tarkoituksenmukaisiksi.

2.2 Työn rajaaminen

Työn rajaaminen oli osittain haastavaa ja sen ulkopuolelle jäi asioita, joita yksityiskohtaisemmin tehdyssä materiaalissa voisi perustellusti olla. Kokonaisuutena aihepiiri on kuitenkin laaja, joten rajausta on tehty teemoittain melko rajustikin. Tarkistuslistan taustamateriaalin haluttiin sisältävän aiheita mahdollisimman kattavasti talliyritykseen liittyen, joten rajausta ei voinut tehdä jättämällä jokin teema kokonaan pois. Työn pääasiallinen tavoite on auttaa yrittäjää säilyttämään itsensä ja yrityksensä toimintakyky. Näkökulma on näin ollen joko lainsäädäntöön tai hyvään käytäntöön ja ohjeistukseen perustuva. Mukana on myös asioita, joiden puutteellinen hoitaminen tuskin suoraan vaarantaa koko toimintaa. Mikäli ne kuitenkin ovat lainsäädännön vaatimuksia tai oleellisesti edistävät turvallisuutta, terveellisyyttä tai kannattavaa yritystoimintaa, ovat ne ansainneet paikkansa huomioitavien asioiden listalla. Työn ulkopuolelle jäivät esimerkiksi viljelytoiminta, rakennusmääräykset ja taloushallintoon liittyvät asiat.

2.3 Tarkistuslistan taustaa

Vuonna 1935 Boeing-yhtymän pommikone putosi kesken testilennon alas. Kaksi miehistön jäsentä kuoli, mukaan lukien koneen lentäjä. Tutkimusten mukaan onnettomuus ei johtunut mekaanisesta viasta, vaan synnä oli lentäjän virhe. Lentokone oli huomattavasti monimutkaisempi kuin aiemmat koneet ja lentäjän tuli huolehtia useasta asiasta samaan aikaan. Hän unohti vapauttaa uuden lukitusmekanismin kohtalokkain seurauksin. Boeing-koneesta sanottiin, että siinä on ”liian paljon lentokonetta yhden miehen lennettäväksi”. Boeing ei saanut tavoittelemaansa kymmenien koneiden tilausta Yhdysvaltain armeijalta ja oli lähellä joutua konkurssiin. Koska eräät armeijan sisäpiiriläiset kuitenkin pitivät Boeing-konetta lennettävänä, alkoi joukko koelentäjiä pohtia mitä asialle tehdä. Näin sai alkunsa nerokas ja yksinkertainen lähestymistapa, lentäjien tarkistuslista. Lista oli yksinkertainen ja lyhyt, ja se sisälsi askel askeleelta tarkistukset kaikkiin lennon vaiheisiin. Tarkistuslistan avulla lentäjät onnistuivat lentämään ilman onnettomuuksia ja lopulta armeija tilasi koneita. Monet nykypäivän työt ovat

kuin Boeing-pommikone, liian monimutkaisia, jotta niitä voidaan suorittaa luotettavasti pelkän muistin varassa. Saatamme myöntää, että tuhoisiakin virheitä sattuu, mutta uskomme työmme olevan liian monimutkaista, jotta sitä voisi listojen avulla helpottaa. Oikeiden vaiheiden kartoittaminen ei kaikissa tapauksissa olekaan mahdollista. On kuitenkin välähdyksiä siitä, että pala paperia pienine ruutuineen voi parantaa asioita. (Gawande, 2010, s. 32-35).

Japanin rautatieliikenteessä käytetään ”osoita ja nimeä” -menetelmää, jossa jokainen yksityiskohta tulee tunnistetuksi, osoitetuksi ja nimetyksi. Esimerkin mukaan junan kuljettaja osoittaa lähdön hetkellä aikataulua ja toteaa kellonajan ääneen. Muut työntekijät suorittavat vastaavia tehtäviä. Viimeiseksi henkilökunta osoittaa laiturin reunaa ennen lähtöä ja toteaa ”kaikki kunnossa!”. Menetelmän tarkoitus on vähentää virheitä ja sen kerrotaan toimivan hyvin. Menetelmän sovellettu versio ”osoita” otettiin käyttöön New York Cityn metrojärjestelmässä ja ”kahdessa vuodessa väärällä tavalla pysähtyneiden metrojunien määrä väheni 57 prosentilla”. Clear (2018) kertoo itse todistaneensa Japanissa menetelmän toimivuutta, kun erään naisen käsi jäi jumiin junan oven väliin juuri, kun juna oli lähdössä. Työntekijä suoritti vielä menetelmän mukaista tarkastusta ja ehti huomata naisen ja estää junan liikkeelle lähdön. Menetelmän tehokkuus perustuu Clearin mukaan siihen, että tiedostamattomasta rutiinista tehdään tiedostetumpi käyttämällä silmiä, käsiä, suuta sekä korvia. Käytöksen muuttuessa automaattisemmaksi, käytöksen ajattelu on tiedostamattomampaa ja useat epäonnistumiset johtuvat suureksi osaksi puutteista tiedostamisesta. (Clear, 2018). Tarkistuslista on ”osoita ja nimeä” -menetelmän kirjallinen apuväline; listalla oleva asia tulee katsoa, huomioida ja todeta hoidetuksi.

3 TYÖN TEEMAT

Tässä luvussa esitellään teemat, joihin hevostalliyritys ja -yrittäminen jaettiin työn toteutusta suunnitellessa. Jako pyrittiin tekemään siten, että teemoihin saadaan sisällytettyä mahdollisimman laajasti yritykseen liittyvää asiaa rajaukset huomioon ottaen. Koska yritystä tarkastellaan erikseen toiminnan ja toimintaympäristön kannalta, on asiat jaettu teemoittain näihin kahteen alakohtaan. Tämän luvun kappaleissa kerrotaan rajaamisesta, yleistä asiaa tai lainsäädäntöä teeman sisällöstä sekä esitellään valikointiperusteena olleita tutkimuksia ja kirjallisuutta. Työn päätuote, toimeksiantajan tilaamat tarkistuslistat taustamateriaaleineen, esitellään liitteissä 1-12.

3.1 Sopimukset, luvat ja ilmoitukset

Tarkistuslistan ensimmäisessä teemassa keskitytään talliyrittämiseen liittyviin sopimuksiin sekä luvan ja ilmoitusten varaisiin toimintoihin. Näitä asioita ja niihin kohdistuvaa lainsäädäntöä sekä hyviä käytäntöjä avataan liitteessä 1. Työssä on huomioitu eräitä talliyrittäjästä keskeisesti koskevia sopimus-, lupa- ja ilmoitusasioita, mutta yritykseen voi kohdistua edellä mainittuja myös tämän työn ulkopuolelta. Työssä ei rajauksen vuoksi huomioida esimerkiksi taloushallintoon, maanviljelyyn tai materiaalihankintaan liittyviä sopimus-, lupa- ja ilmoitusasioita. Alle on kerätty poimintoja aihepiiriin liittyvästä kirjallisuudesta ja tutkimuksista.

Sopimusoikeuden kannalta sopimuksia voidaan jaotella esimerkiksi käsittein kuluttaja- tai liikesopimus, yksilöllinen tai vakiosopimus ja kerta- tai kestopopimus. Kuluttajasopimus on elinkeinonharjoittajan ja kuluttajan välinen sopimus, liikesopimus taas elinkeinonharjoittajien välinen sopimus. Yksilöllisen sopimuksen ehdot ovat sopijaosapuolten yhdessä neuvottelemia, vakiosopimuksessa käytetään vakioehtoja, jotka toinen osapuoli on usein laatinut yksin. Kertasopimuksen oikeusvaikutukset päättyvät, kun sopimuksen mukainen suoritus on tehty, eikä kertasopimuksessa yleensä sovi sopimuksen päättymisen ajankohtaa. Kestopopimus puolestaan on pitkäkestoinen ja monesti toistaiseksi voimassa oleva. (Hemmo & Hoppu, 2006). Työssä esiin nostetuista sopimuksista esimerkiksi hevosten tallipaikka-, hoito- ja valmennussopimukset ovat tämän jaottelun mukaan kuluttaja- ja kestopopimuksia ja ne voivat olla yksilöllisiä tai vakiosopimuksia. Talliyrittäjän myydessä hevosen yksityiselle henkilölle sopimus on kertaaluonteinen kuluttajasopimus ja yleensä yksilöllinen. Mikäli lannan säännöllisestä luovutuksesta on sovittu viljelijäyrittäjän tai lantaa vastaanottavan yrityksen kanssa, on kyseessä pitkäkestoinen liikesopimus.

Sopimusten tehokas käyttö yrityksen riskinhallinnassa edellyttää tuntemusta normien soveltamisjärjestyksestä. Sopimukseen soveltuva pakottava lainsäädäntö, esimerkiksi kuluttajansuojalaki 38/1978, on järjestyksessä ensimmäinen sovellettava normi. Sen jälkeen seuraavat sopimusehdot, vakiintunut käytäntö osapuolten välillä, alalla vallitseva kauppatapa ja viimeisenä tahdonvaltainen lainsäädäntö. (Hemmo & Hoppu, 2006). Vastuun rajoittaminen sopimusehdoilla, jotka ovat pakottavan lainsäädännön vastaisia, ei ole mahdollista (Carlsson ym., 2014, s. 30). Tämä tulee huomioida esimerkiksi työsopimuksia laatiessa. Työaikalain (872/2019 § 33) mukaan ”sopimus, jolla heikennetään työntekijälle tässä laissa säädettyjä etuja, on mitätön”.

Tilanteet, joissa toinen osapuoli ei suoriudu sopimuksen mukaisista velvoitteistaan, voidaan tulkita sopimusrikkomukseksi. Vahingon kärsijä voi vaatia vahingonkorvausta, oikeaa suoritusta, hinnan alennusta ja tietyn edellytyksin sopimuksen purkua. (Carlsson ym., 2014, s. 13). Esimerkiksi hevossa kaupassa voi tulla tilanne, jossa kaupan kohteena olleessa hevosessa ilmenee virhe. Silloin kysymykseen saattaa tulla virheen korjaaminen

myyjän kustannuksella (esim. eläinlääkärin hoito), uusi toimitus (toinen hevonen tilalle), hinnan alennus tai jopa kaupan purku. (Virtanen, 2008, s.30-31).

Hevosalaan liittyviä sopimusaiheisia opinnäytetöitä on tehty mm. työaikalain toteutumisesta hevosalleilla (Eeronheimo, 2019) sekä tallipaikkojen vuokrasopimuksista (Huttu, 2015). Eeronheimon tutkimuksen mukaan 31 prosenttia kyselyyn vastanneista hevosyrityksien työntekijöistä työskenteli ilman kirjallista työsopimusta. Kyselyyn vastasi 36 ratsastuksenopettajana, tallimestarina tai tallityöntekijänä työskentelevää työntekijää. Tutkimus on mielestäni mielenkiintoinen nosto ja antaa aihetta pohtia, tulisiko niin työnantaja kuin työntekijäpuolellakin olla enemmän tietoa työsopimuskäytännöistä. Työssä ei kuitenkaan otettu kantaa siihen, olivatko ilman kirjallista työsopimusta työskentelevät työntekijät saaneet työsopimuslain (55/2001 § 4) mukaisen kirjallisen selvityksen työsuhteen keskeisistä ehdoista.

Huttu haastatteli Suomen Hevosomistajien Keskusliitto ry:n toiminnanjohtaja Mitja Nummenmaata tallipaikkojen vuokrasopimuksia koskevaa tutkimustaan varten. Nummenmaa kertoi haastattelussa yleisimmiksi haasteiksi sopimusasioissa irtisanomisajat, vahingonkorvaukset sekä asiakkaat, joiden maksut jäävät maksamatta ja että näiden epäselvyyksien välttämiseksi ratkaisu on sopimuksen tekeminen menettelyohjeineen. Tämä osaltaan tukee näkemystä siitä, että sopimusten hyötyjen korostaminen on tärkeässä asemassa tässä työssä.

3.2 Vastuut ja velvoitteet

Teemassa käsitellään vastuita ja velvoitteita, jotka koskevat hevosalliyrittäjää työnantajan, palveluntarjoajan tai kiinteistön omistajan tai haltijan rooleissa. Tämän teeman aiheet perustuvat kaikilta osin lainsäädäntöön, jota esitellään liitteessä 2. Vastuita ja velvoitteita voi yrittäjään ja yritykseen kohdistua myös tässä työssä esitetyn listan ulkopuolelta. Tämän teeman tarkastelun tarkoituksena on auttaa yrittäjää tunnistamaan näitä keskeisiä vastuita, jotka tähtäävät työntekijän, asiakkaan, kiinteistössä muuten asioivan, eläinten sekä yrittäjän itsensä turvallisuuteen. Alla on lyhyitä poimintoja aihepiirin lainsäädännöstä.

Useat lait ja asetukset koskevat työnantajana toimivaa yrittäjää. Työsopimuslain 2 luvussa käsitellään työnantajan velvollisuuksia. (Mäkikylä, 2019). Työnantajan velvollisuuksien täyttämistä valvotaan esimerkiksi työsuojelua koskevien määräysten ja säännösten noudattamisen osalta. Tämä valvonta on Työsuojeluhallinnon tärkein tehtävä ja sen keskeisenä tavoitteena on työntekijöiden työkyvyn edistäminen sekä työn terveydelle aiheuttamien haittojen ehkäiseminen. (Aluehallintovirasto, 2020). Työnantaja, joka rikkoo työturvallisuusmääräyksiä tai jättää huolehtimatta työsuojelun edellytyksistä, voidaan rikoslain (39/1889 47 luku § 1) mukaisesti tuomita sakkorangaistukseen tai korkeintaan yhden vuoden vankeuteen.

Palveluntarjoajalla on lakisääteisiä velvollisuuksia asiakkaan turvallisuuden varmistamiseksi. Yleinen huolellisuusvelvollisuus koskee kaikkia palveluntarjoajia, osa velvollisuuksista koskee vain korkeamman riskin palveluita. Huolellisuusvelvoitteen täyttämiseksi palveluntarjoajalla tulee olla riittävä osaaminen palvelun turvalliseen tarjoamiseen ja hänen on tunnistettava palvelun vaarat. Turvallisuus- ja kemikaalivirasto valvoo ratsastus- ja ravi-palveluita asiakasturvallisuuden osalta. Valvontaa suoritetaan tehtyjen ilmoitusten sekä Tukesin vuosittaisen valvontasuunnitelman perusteella. (Turvallisuus- ja kemikaalivirasto, n.d.).

Kiinteistön omistaja tai haltija on velvollinen huolehtimaan kiinteistön palo- ja pelastautumisturvallisuudesta. Velvollisuuden täyttämiseksi hänen tulee huolehtia muun muassa rakennusten uloskäytävistä, kiinteistön pelastusteistä sekä paloturvallisuuteen liittyvien laitteiden kunnosta. (Pelastuslaki 379/2011 § 9-12.) Sähköturvallisuuslailla 1135/2016 säädetään esimerkiksi sähkölaitteistojen määräaikaistarkastuksista (§ 49).

3.3 Kirjaaminen

Tässä kappaleessa käsitellään eräitä asiakirjoja, joita talliyrittäjän tulee laatia, arkistoida ja/tai tarvittaessa toimittaa nähtäväksi asianosaiselle taholle. Pääosin näiden asiakirjojen tarkoituksena on edistää ja varmistaa turvallisuutta sekä toimia tositteena tiettyjen toimintojen asianmukaisesta huomioimisesta. Työn ulkopuolelle on rajaussyistä jätetty muun muassa kaikki yrityksen taloushallintoon liittyvä kirjanpito. Teemaan sisällytetyt asiakirjat esitellään liitteessä 3. Alle on kerätty poimintoja kirjallisuudesta, lainsäädännöstä sekä tutkimuksista koskien teeman aiheita.

Kuluttajaturvallisuuslaki velvoittaa ratsastustallia tai muuta ratsastuspalvelua tarjoavaa toimijaa laatimaan turvallisuusasiakirjan toiminnastaan. Asiakirjassa tulee olla suunnitelma vaarojen tunnistamiseksi ja riskien hallitsemiseksi. Turvallisuusasiakirja tulee pitää ajan tasalla ja palvelun tarjoaja vastaa siitä, että palvelun tarjoamisessa mukana olevat tuntevat asiakirjan sisällön. (Kuluttajaturvallisuuslaki 920/2011 § 7). Valtioneuvoston asetus eräitä kuluttajapalveluja koskevasta turvallisuusasiakirjasta 1110/2011 määrittelee sisällön asiakirjalle. Pelastussuunnitelma tulee laatia hevostilalle, jossa hevosia tai poneja on vähintään 60. Suunnitelma vaaditaan myös ammattimaisesti majoitustilaa tarjoavalta majoitusliikkeeltä tai kohteeseen, jota käytetään vähintään 20 henkilön tilapäismajoitukseen sekä yleisötilaisuuksiin, joissa arvioidaan olevan yhtäaikaisesti paikalla vähintään 200 henkilöä. Neuvoja pelastussuunnitelman laadintaan voi pyytää pelastuslaitoksesta. (Valtioneuvoston asetus pelastustoimesta 407/2011 § 1 ja 2).

Hirvonen (2018) kartoitti tutkimuksessaan asioita, joita tallinpitäjät kokivat haastavina turvallisuusasiakirjaa laadittaessa. Tutkimuksessa ilmeni, että tallinpitäjät kokivat asiakirjoja koskevat määräykset raskaina ja

byrokraattisina. Turvallisuuden eteen oltiin kyllä halukkaita tekemään jotakin, mutta konkreettisia toimenpiteitä ei aina tunnettu ja tutun ympäristön riskien tunnistaminen oli haastavaa. Asiakirjojen ja ohjeiden päivittämisen tärkeyttä ei myöskään aina ymmärretty. Hirvonen toteaa työssään, ettei piittaamattomuus ja vastahakoisuus ollut suurena ongelmana, vaan nimenomaan puute tietämyksessä sekä turvallisuusosaamisessa. Lisäksi hän toteaa talliyrittäjien tarvitsevan apua asiakirjojen laatimiseen ja päivittämiseen. Otanta Hirvosen työssä on suppea, mutta myös oman kokemukseni myötä uskon tulosten olevan jokseenkin paikkaansa pitäviä myös laajemmassa mittakaavassa.

Laki eläinten lääkitsemisestä määrää hevosen omistajaa tai haltijaa pitämään kirjaa kaikista hevoselle annetuista lääkkeistä. Mikäli hevosen passissa on teuraskielto-merkintä, ei kirjanpitoa tarvitse tehdä. Lailla pyritään vähentämään ihmiselle ja ympäristölle aiheutuvia haittoja, sekä edistämään tarkoituksenmukaista eläinten lääkintää. Hevosta myydessä tulee uudelle omistajalle tai haltijalle ilmoittaa meneillään olevasta lääkehoidosta tai sen varoajasta. (Laki eläinten lääkitsemisestä 387/2014). Lääkekirjanpito tulee säilyttää vähintään viisi vuotta viimeisen lääkkeen annosta, vaikka hevonen ei enää eläisi (Maa- ja metsätalousministeriön asetus 21/14). Vuonna 2017 ja 2018 toteutettu hevostallien lääkekäytön ja -kirjanpidon valvonta osoitti huomattavia puutteita lääkekirjanpidossa sekä hevosten passien säilyttämisessä. Elintarviketurvallisuuden kannalta merkittäviä puutteita havaittiin yli puolella valvonnan kohteina olleista talleista. Vuonna 2018 lääkekirjanpito puuttui kokonaan tai suurelta osin joka kahdeksannesta tallista. Kaikkien hevosten passit olivat nähtävillä vain 36 %:lla talleista. (Ruokavirasto, 2019).

Edunvalvontavaltuutuksen nosto työhön liittyy yrityksen toimintakyvyn turvaamiseen tilanteessa, jossa yrittäjä menettää toimintakykynsä esimerkiksi odottamattoman sairastumisen tai onnettomuuden vuoksi. Tällöin on hyvä, jos hänellä on valtuutettuna henkilö huolehtimaan yrityksen pyörittämisestä. Valtuutuksella varmistetaan yrityksen toiminnan jatkuminen sujuvasti, vaikka yrittäjä olisikin kykenemätön asioiden hoitoon. (Kietäväinen, 2018).

3.4 Henkilöterveys ja työsuojelu

Teeman aiheet koskevat yrittäjää paitsi työnantajan roolissa, myös yrittäjän itsensä tekemän työn kannalta. Teeman tarkoituksena on huomioida terveellisen ja turvallisen työympäristön edellytyksiä ja pyrkiä niiden avulla mahdollistamaan yrityksessä työskentelevien työkyvyn säilyminen. Lainsäädäntöä ja ohjeistusta esitellään liitteessä 4. Poimintoja lainsäädännöstä, kirjallisuudesta sekä tutkimuksista on nostettu alle.

Työnantajana yrittäjällä on vastuu työpaikan ja -ympäristön turvallisuudesta sekä työterveyshuollon järjestämisestä työntekijöille (Piminäinen, 2015, s. 7, 9). Työsuojelu on toimintaa, jolla varmistetaan yrityksen

työntekijöiden työkyky ja siten myös yrityksen toiminta ja tuotanto. Sairastumisilla ja tapaturmilla on aina vaikutuksia yrityksen talouteen. Välittömiä vaikutuksia aiheutuu muun muassa sairausajan palkasta sekä sijaisen järjestämisestä ja sijaiselle maksettavasta palkasta. Vaikutuksia voi näkyä myös palvelun laadussa ja tuottamisessa ja siten koko kannattavuudessa. Työturvallisuuslain mukaan työntekijällä on velvoitteita turvallisuuden varmistamiseksi, mutta päävastuu turvallisuuden perusedellytyksistä on kuitenkin työnantajalla. Työnantajan tulee huolehtimisvelvoitteen (Työturvallisuuslaki 738/2002 § 8) mukaan huolehtia työntekijöiden turvallisuudesta ja huomioida työolosuhteisiin, -ympäristöön ja työntekijän edellytyksiin liittyvät seikat. Epätavalliset ja ennalta arvaamattomat tapahtumat rajautuvat huolehtimisvelvoitteen ulkopuolelle. Arvaamattomasta olosuhteesta ei ole kyse silloin, kun työnantaja ei ole tunnistanut vaaratekijää. Apuväline yrityksen työsuojelun toteutumiseen on työturvallisuuslain § 9 edellyttämä työsuojelun toimintaohjelma. (Hietala, Kaivanto & Kuikko, 2006, s. 11-15, 46-48).

Niemelä (2015) tutki hevosalan yrityksissä järjestettyä työterveyshuoltoa. Kyselyyn vastasi 76 yrittäjää, työntekijöitä oli 35 yrityksessä. Vastausten perusteella 46 % yrittäjistä oli tarjonnut työntekijöilleen työterveyshuollon. Eeronheimon (2019) kyselytutkimukseen vastanneista hevosityrityksen työntekijöistä puolelle oli järjestetty työterveyshuolto. Niemelän tutkimuksen mukaan yrittäjistä 29 % oli liittynyt työterveyshuoltoon. Mustosen (2012) teettämässä tutkimuksessa työterveyshuollon piiriin kuului 62 % vastanneista. Vastauksia käsiteltiin 64, suuri osa oli yrittäjiä, muutama yrittäjäksi aikova ja yksi oli yrityksen työntekijä.

Kyselyihin vastanneiden määrät eivät ole kovin suuria ja vastaajat saattavat olla taustoiltaan hyvin erilaisia. Tämä saattaa selittää eron työterveyshuollon kuuluvien yrittäjien määrissä eri tutkimuksissa. Huomio kiinnittyy näissä tutkimuksissa mielestäni työntekijöille järjestetyn työterveyshuollon tilanteeseen. Lakisääteinen työterveyshuolto tulee olla järjestettynä yrityksessä, jossa on yksikin työntekijä (Työterveyslaitos, n.d.).

Niemelän tutkimuksen mukaan osa yrittäjistä koki työterveyshuollon tarpeettomaksi, osa taas koki, ettei siihen ole varaa. Esiin nousi, että yrittäjillä saattaa olla liian vähän tietoa työterveyshuollon sisällöstä sekä ennaltaehkäisevän terveydenhuollon merkityksestä. Myös asenteissa työterveyshuoltoa kohtaan havaittiin negatiivisuutta. Herää kysymys, voisiko näihin asenteisiin vaikuttaa, mikäli työterveyshuoltoa tarjoavalla taholla olisi kattavasti tietoa hevosalasta ja hevosityritysten työtehtävistä? Lain vaatimuksia tarkastellessa tulisi asenteesta huolimatta olla kiistatonta sen, että työnantajaroolissa toimivan tulee täyttää tietyt velvollisuudet työntekijän terveyden ja turvallisuuden turvaamiseksi.

3.5 Suojautuminen

Teemassa käsitellään muun muassa työssä ja asiakastoiminnassa tapahtuvaa suojautumista. Kappaleen aiheet lainsäädännön vaatimuksineen sekä ohjeineen esitellään liitteessä 5. Tärkeä osa suojautumista on ammattitaitoinen, hyvä hevosen käsittely. Toisaalta myös asianmukaiset, kunnolliset puitteet mahdollistavat suojautumisen. Suojautumisesta on rajattu ulkopuolelle tarkempi selostus suojautumiseen liittyvästä ensiapu- ja henkilön-suojainvälineistöstä, sekä ergonomista työskentelyä tukevista työvälineistä ja -laitteista. Joitakin olennaisesti tallityöhön ja tallin asiakastoimintaan liittyviä perusvarusteita on mainittuina. Poimintoja aiheesta esitellään alla.

Työnantajan tulee järjestää lakien ja määräysten edellyttämät henkilön-suojaimet työntekijöiden käyttöön ja esittää selkeä määrittely tilanteista, joissa suojaimia tulee käyttää. Työntekijän on käytettävä hänelle osoitettuja suojaimia, työnantajan tulee valvoa niiden käyttöä työssä. (Työsuojeluhallinto, 2019).

Olin ja Ehnlund (2017) luettelivat opinnäytetyössään hevostalleilla kuolemaan johtaneita onnettomuuksia 2010-luvulta. Tiedot on alun perin saatu Tapaturmavakuutuskeskuksen tilastosta, jota ei ollut nähtävissä tätä työtä tehdessä. Yksi onnettomuuksista oli sattunut tilanteessa, jossa harjoittelussa ollut opiskelija oli kiellosta huolimatta noussut hevosen selkään kuljettaessaan sitä laiturille. Myöhemmin harjoittelija löydettiin istumasta tien vierestä pääkipua valitellen. Kypärää harjoittelijalla ei ollut ja hän menehtyi saamiinsa vammoihin myöhemmin sairaalassa. Toisessa tapauksessa niin ikään harjoittelussa ollut opiskelija menehtyi jäätyään sähköttömällä nauhalla rajatusta aitauksesta karanneiden hevosten alle. Tässä teemassa tarkoitettua suojautumista on mm. ohjeiden noudattaminen, hyvän tavan mukainen hevosen käsittely, suojavarusteiden käyttäminen vähintään ilmiselvästi niitä vaativissa tilanteissa sekä turvallisuuden edistäminen asianmukaisilla rakenteilla. Tuntematta tapauksia tämän enempää totean, että mainitun kaltaiset onnettomuudet ovat pahimpia esimerkkejä siitä, mihin suojautumisen toimenpiteiden laiminlyöminen voi johtaa.

Helminen (2018) tutki maatalousyrittäjien asennetta henkilön-suojainten käyttöön. Kyselytutkimukseen vastanneista 124 maatalousyrittäjästä vain noin neljä vastaajaa oli ilmoittanut tuotantosuunnakseen hevostalouden, joten tutkimus ei suoranaisesti koske hevosalan yrityksiä. Vastaavanlaisen tutkimuksen teettäminen hevosalan yrittäjille sekä työntekijöille olisi mielestäni mielenkiintoinen ja hyödyllistä tietoa tuottava. Helmisen tutkimuksesta nostan hänen itsensäkin merkittäväksi toteaman asian, syyn siihen miksi suojaimia ei käytetä. Pääsääntöiset syyt olivat kiire, välinpitämättömyys sekä suojainten käytön epämukavuus. Kyse vaikuttaa olevan siis asenteesta ja mahdollisesti myös totutusta tavasta.

Suomen ratsastajainliitto ry:n (SRL) oppaassa laatutallin toimintaan (n.d.) kerrotaan korkeimman laatuluokituksen saaneiden tallien kriteereistä. Turvallisuus- ja kemikaaliviraston ohje (5/2015) opastaa turvallisuuden edistämiseen ratsastuspalveluita tarjoavassa yrityksessä. Näistä molemmista oppaista on työhön kerätty ohjeistuksia, jotka ovat osa suojautumisteemaa. Nämä kaikki eivät ole lainsäädäntöön perustuvia. Taustalla on kuitenkin hyvä käytäntö turvallisuuden edistämiseksi. SRL:n ohjeistuksesta on poimittu lähinnä tiloihin, alueisiin ja rakenteisiin liittyvää asiaa, Tukesin ohje käsittelee suojautumista enemmän tarjotun palvelun kannalta.

3.6 Talli ja piha-alue

Tässä teemassa käsitellään turvallista toimintatapaa tallissa ja tallin piha-alueella sekä tallin ja piha-alueen suunnittelua, toimintojen sijoittelua sekä rakenteita. Lainsäädäntöä ja ohjeistusta avataan liitteessä 6. Tallirakentamista säänteleviä määräyksiä ei rajauksen vuoksi käsitellä, aiheessa keskitytään tilojen ja alueen suunnitteluun sekä käyttöön turvallisuuden ja vahinkojen välttämisen näkökulmasta. Alla kerrotaan lyhyesti tutkimushavainnoista teemaan liittyen.

Koskelan (2016) tekemässä tallien turvallisuuden kartoituksessa ilmeni, että tarkastuksen kohteena olleilla talleilla eniten ongelmakohtia ja riskitekijöitä oli sähköturvallisuudessa. Näitä ongelmakohtia olivat muun muassa rikkoutuneet tai suojaamattomat loisteputkivalaisimet, sähkölaitteet (jääkaapit, pakastimet, lisälämmityslaitteet) kosteissa ja pölyisissä tiloissa sekä mahdollisesti puhdistamatta ja huoltamatta olevat, hätäisesti tehdyt tai puutteelliset asennukset ja korjaukset sekä niin sanotut jatkojohtovirtelmät, joita tulisi käyttää vain hyvin lyhyinä väliaikaisratkaisuin. Kartoitus tehtiin talviaikaan ja siinä ilmeni puutteita myös kulkureittien auraamisessa ja henkilökunnan autojen parkkeerauksessa kulkureiteille lämmitysmahdollisuuden vuoksi. Myös yleisessä järjestyksessä havaittiin riskitekijöitä. Aitta-Ahon (2015) tutkimuksen tulosten mukaan suurin turvallisuuden riski hevostalleilla liittyy paloturvallisuuteen. Syinä hän mainitsee muun muassa puutteelliset tehdyt sähkötyöt, vanhat kodinkoneet sekä pölyisyyden ja esimerkiksi heinien aiheuttaman suuren palokuorman. Tutkimuksensa perusteella hän myös totesi, että paloilmoitinjärjestelmän avulla olisi esimerkkitapauksissa voitu pelastaa hevosia.

3.7 Hevosten terveys ja hyvinvointi

Teemassa käsitellään hevosten terveyden ja hyvinvoinnin edistämistä sekä sairastumisten ja loukkaantumisten ennalta ehkäisyä yrityksen toimintakyvyn säilyttämiseksi. Hevosterveyttä koskevaa lainsäädäntöä ja ohjeistusta esitellään liitteessä 7. Aihetta käsitellään nimenomaan yritystoiminnan turvaamisen näkökulmasta, joten käsittely on aihepiirin laajuuteen nähden suppeaa ja esimerkiksi eläinsuojelullinen näkökulma ja eri sairauksien määritelmät hoitomuotoineen rajautuvat työn ulkopuolelle. Eläinsuojelun

vaatimusten täyttyminen on toki ehdottoman tärkeä edellytys talliyrityksen toiminnalle, mutta valvonnan kuuluessa viranomaisille ei aihetta tässä työssä avata yksityiskohtaisesti. Hevosille tehtäviä säännöllisiä hoitotoimenpiteitä on lueteltu, jotta tilakäyntiä tekevä vakuutusyhtiön edustaja saa tarvittaessa nopeasti käsityksen siitä, minkälaisia toimenpiteitä on tarpeen huomioida. Alla on kerrottu lyhyesti hevosterveyden merkityksestä yrityksen toimintakykyyn.

Hevosen sairastuminen tarttuvaan tautiin tuo katkoksia kilpailu- ja valmennustoimintaan. Tämä aiheuttaa tulonmenetystä niin hevosen omistajalle, kuin kilpailun tai valmennuksen järjestäjällekin. Hevosten kanssa työskentelevät ihmiset voivat toiminnallaan ennaltaehkäistä tarttuvia tauteja, niiden leviämistä sekä aiheutuvaa tappiota. (Hautala & Nevalainen 2007, s. 4). Oppaassa mainitaan nimenomaan paljon paikasta toiseen liikkuvat kilpahevokset ja niiden riski sairastua tartuntatautiin. Hevosen sairastuminen tarttuvaan tautiin sekä muut sairastumiset ja loukkaantumiset aiheuttavat vastaavaa katkosta tai tulonmenetystä myös ratsastuskoulun ja muiden hevospalveluja tarjoavien yritysten toimintaan. Näin ollen kaikki ne toimenpiteet, joilla voidaan ennaltaehkäistä hevosten sairastumisia ja loukkaantumisia, ovat toimenpiteitä talliyrityksen toimintakyvyn säilyttämiseksi.

3.8 Hevoskuljetukset ja liikenne

Kappaleessa käsitellään turvallista ja lain mukaista hevosen kuljettamista sekä kulkemista hevosen kanssa liikenteessä tai muualla kuin tallin alueella. Lainsäädäntöä ja ohjeistusta esitellään liitteessä 8. Poimintoja lainsäädännöstä sekä tutkimuksista esitellään alla.

Uudistunut tieliikennelaki (729/2018) astuu voimaan tämän työn valmistumisen aikaan 1.6.2020. Laki tuo mukanaan muutoksia myös hevosella liikumiseen. Lain § 53 mukaan hevosella ajaessa, ratsastaessa ja hevosta taltuttaessa on velvollinen noudattamaan liikennesääntöjä sekä liikenteenohjausmerkkejä ja -laitteita, jotka koskevat moottorikäyttöisellä ajoneuvolla ajamista. Uuden lain myötä myös ratsukolla tulee hämärään ja pimeään aikaan olla valaisimet eteen (valkoinen) ja taakse (punainen). Puhelimeen puhuminen ratsastaessa tai ajaessa ei enää ole sallittua, joten handsfree -laite on jatkossa pakollinen, mikäli puhelinta on tarpeen ratsastuksen tai ajon aikana käyttää. (Viilo, 2020). Lakiuudistus on havaintojeni mukaan aiheuttanut jonkin verran keskustelua muun muassa sosiaalisessa mediassa ja varsinkin valaistuksen järjestäminen on vaikuttanut tunteen haasteelliselta toteuttaa. Valoja voi kiinnittää esimerkiksi kypärään, hevosen häntään ja hevoscärryihin (Viilo, 2020).

Pitkänen ja Roth (2016) tutkivat hevosten kanssa liikkumista liikenteessä. Kyselyyn oli vastannut 69 hevosalan yrittäjää ja/tai harrastajaa. Tutkimuksen tuloksista ilmeni muun muassa seuraavia, oleellisesti turvallisuuteen liittyviä seikkoja:

- Liikenteen seassa yksin kulki ratsain 67 % vastaajista ja ravikärryillä 35 % vastaajista
- 18 % vastaajista kulki teillä liikenteeseen tottumattomilla hevosilla, muutama vastaaja oli myös kertonut liikkuvansa tiellä hevosella, jonka tiesi epävarmaksi
- 8 % vastaajista ei käyttänyt minkäänlaisia heijastin- tai valaisinvarusteita

Tutkimuksessa oli selvitetty myös hevosten kanssa liikkuvien kokemusta turvallisuuden tunteesta liikenteessä, liikennemääriä käytetyillä teillä sekä sattuneita vaaratilanteita. Vastaajista 67 % oli kokenut vaara- tai läheltä piti -tilanteen.

Miettinen (2017) analysoi Onnettomuustietoinstituutin tilastoja onnettomuuksista ja liikennevahingoista vuosilta 2011-2015, joissa oli ollut osallisena hevoskuljetusajoneuvo. Tilastojen perusteella tyypillisimmäksi liikennevahingoksi nousi pysäköintialueella tapahtunut peruutusonnettomuus. Onnettomuuksista 90 % oli johtanut vain omaisuusvahinkoihin ja suhteutettuna Suomen hevosmäärään onnettomuuksia oli vuositasolla melko vähän. Kuitenkin, kun kyse on hevoskuljetuksessa tapahtunut onnettomuus, on mielestäni huomionarvoista se, että pienikin törmäys voi aiheuttaa suuren reaktion hevosessa. Pieni törmäys voi tällöin johtaa vakavaan lopputulokseen.

3.9 Ympäristö

Kappaleen aiheena on eräitä toimenpiteitä koskien ympäristönhoitoa sekä tallialueen ulkopuolista ympäristöä. Lainsäädäntöä ja ohjeistusta esitellään liitteessä 9. Työssä keskitytään lähinnä jätehuollon järjestämiseen ja naapuruussuhteista huolehtimiseen. Teeman aiheiden yhteys yrityksen toimintakyvyn säilymiseen perustuu suurelta osin vastuullisuuteen ja lainsäädännön noudattamiseen. Hevostallin ympäristönhoito on aihepiiriin niin laaja, ettei sitä rajaussyistä voi tässä työssä käsitellä yksityiskohtaisemmin.

Siistissä, hoidetussa talliympäristössä on helppo toimia ja turvallisuuden ja hygieenisyyden edellytykset ovat kunnossa. Kunnolla hoidettu jätehuolto ja siisti ympäristö luovat positiivisia mielikuvia paikasta, johon asiakas mielellään palaa takaisin. (Pesonen, Virtanen & Jansson, 2008, s. 61). Vastavasti voi ajatella, että puutteellisesti hoidettu ympäristönhoito sekä esimerkiksi naapuruussuhteiden heikkeneminen piittaamattomuuden vuoksi saattavat vaikuttaa negatiivisesti muun muassa yrityksen maineeseen ja siten heikentää yrityksen kannattavuutta. Ympäristönhuollon toimenpiteitä suunniteltaessa yrittäjän kannattaa tutustua oppaisiin, joita on runsaasti saatavilla niin sähköisinä, kuin painettuinaakin versioina.

3.10 Muita toimintoja

Teeman aiheena on tapahtumien, leirien ja muun niin sanotun oheistoiminnan järjestämiseen liittyvä lainsäätö sekä ohjeistus, jota esitellään liitteessä 10. Mikäli yrityksessä ei ole liitteessä esiteltyjen kaltaisia toimintoja, ei tämän teeman aiheita tarvitse hänen kohdallaan käsitellä. Toisaalta taas yrityksessä, jossa toiminnan pääpaino on tapahtumissa, leireissä ja/tai muussa vastaavassa, on tämä teema hyvinkin tärkeässä asemassa. Tällaisen yrityksen toimintaa tarkastellessa lienee tarpeen perehtyä asiaan liitemateriaalia yksityiskohtaisemmin. Aihepiirin laajuuden vuoksi esiin nostetaan asioita melko suurpiirteisesti. Painotus on eri toimintojen huomioimisella ja ohjeistuksella siitä, mistä tietoa on tarvittaessa haettavissa lisää. Kuten ympäristö-teeman kohdallakin, myös tämän teeman aiheista löytyy paljon tietoa ja ohjeistusta. Varsinkin tapahtuman järjestämiseen löytyy monenlaisia oppaita. Hevostapahtumaoppaiden lisäksi hyödyllistä tietoa löytyy myös muista tapahtumaoppaista.

4 POHDINTA

Hevostalliyritykseen kohdistuu monia riskejä. Kannattavuus saattaa parhaimmillaankin olla heikkoa, joten kaikki yllättävät kulut tai äkilliset tulojen heikentymiset saattavat horjuttaa yrityksen taloutta pahastikin. Suurten eläinten kanssa toimimiseen liittyy aina myös turvallisuusriskejä ja työympäristönä tallialue on täynnä riskikohtia. Yrittäjän itsensä sairastuminen tai loukkaantuminen voi johtaa työkyvyn väliaikaiseen tai lopulliseen menetykseen. Palkatun työntekijän sairastuminen tai loukkaantuminen aiheuttaa pienimmilläänkin ylimääräisiä kuluja ja jopa korvausvastuun, mikäli sairastuminen on seurausta esimerkiksi lainsäädännön vastaisesta työympäristön järjestämisestä. Asiakaskato voi aiheutua esimerkiksi huonosti hoidetusta, epäviihtyisästä ympäristöstä, huonosta palvelusta ja maineesta tai toiminnan turvallisuuspuutteista. Hevosten sairaudet ja loukkaantumiset aiheuttavat vähintäänkin ylimääräistä työtä sekä kuluja ja nämä kulut voivat olla suuriakin. Myös toiminta voi häiriintyä sairaiden hevosten vuoksi. Ongelmien ja riitatilanteiden selvittäminen voi olla työlästä ja siihen kuluu aikaa. Suuret onnettomuudet, kuten tulipalot, ovat kokonaan oma lukunsa. Toimintakyky voi mennä hetkessä ja kustannuksia tulee varmasti. Listaa voisi jatkaa monilla toimintaa vaarantavilla riskeillä ja niiden mahdollisilla seurauksilla. Tämä työ vastaa toimeksiantajan tarpeeseen, työn tuotoksena syntyneen materiaalin avulla vakuutusyhtiön edustaja pystyy keskustelemaan talliyrittäjän kanssa siitä, miten yrittäjä voi tehdä parhaansa, jotta yrityksen toiminta olisi mahdollisimman turvattu.

Usein törmää ajatukseen perinteisten hevostaitojen katoamisesta. Syitä taitojen katoamiseen on varmasti monia ja se on vain yksi osa tämän työn sanomasta. Se on kuitenkin tärkeä osa ja hevostaidon säilymiseen tulisi panostaa talliyrityksissä ja alan oppilaitoksissa. Pelkillä hevostaidoilla ei

talliyrittäjä kuitenkin pärjää, vaan tietoa ja osaamista tarvitaan monesta muustakin asiasta. Neuvontaa on tarjolla yrittäjille, mutta eri osa-alueiden neuvontaa ei välttämättä saa kattavasti samasta paikasta. Myös erilaisia tarkistuslistoja on talliyrittäjille olemassa, mutta ne saattavat olla sisällöltään suppeampia tai keskittyä vain tiettyyn aihepiiriin. Tämän työn tuloksena syntynyt opasmateriaali vastaa alkuperäisen tarkoituksensa lisäksi myös näihin tarpeisiin. Materiaaliin on koostettu tietoa ja ohjeita monelta aihealueelta ja myös mainittu mistä lisätietoa on saatavilla. Toki tämänkin työn ulkopuolelle jää asiaa, tässä on pyritty keskittymään asioihin, joiden syystä tai toisesta on oletettu olevan puutteellisesti hoidettuja tai huonommin tunnettuja. Kehitysideana tätä työtä voisi laajentaa vastaamaan tarpeeseen entistäkin laajemmin. Silloin materiaali voisi toimia laajasti eri organisaatioiden käytössä neuvonnan, opetuksen ja tarkastuksen työvälineenä.

Koska aihepiiri oli laaja, ei työtä voinut tehdä niin yksityiskohtaiseksi, kuin olisin halunnut. Materiaalin oli tarkoitus olla selkeä ja helppolukuinen, mutta lainkohtien tuominen työhön tekee siitä paikoitellen raskasta luettavaa. Luettelomallisena tekstiä on helpohko selata ja valita otsikointien mukaan tarvittavat kohdat tarkasteluun. Lähdeviittaukset kulkevat tarkasti tekstissä mukana, koska kyseessä on opinnäytetyö. Toisaalta myös materiaalin käyttäjä saa tarvittaessa nopeasti tiedon siitä, mistä tietoa voi hakea lisää. Neuvonnan apuvälineenä kaikkia lähdeviittauksia ei välttämättä tarvita tekstin yhteydessä. Viittausten poistaminen materiaalista saattaisi myös selkeyttää ulkoasua ja helpottaa materiaalin käyttöä.

Työssä teemat 6 (Talli ja piha-alue), 7 (Hevosten terveys ja hyvinvointi), 8 (Kuljetukset ja liikenne), 9 (Ympäristö) sekä 10 (Muita toimintoja) ovat melko suppeasti käsiteltyjä siihen nähden, kuinka paljon ne pitävät sisällään asiaa. Näistä aiheista on kuitenkin niin paljon kirjallisuutta, oppaita ja tarkistuslistoja, että rajasin niihin kuuluvaksi vain tietyt, tarpeelliseksi katsomani asiat. Teemat 1 (Sopimukset, luvat ja ilmoitukset), 2 (Vastuut ja velvoitteet), 3 (Kirjaaminen), 4 (Henkilöterveys ja työsuojelu) sekä 5 (Suojautuminen) ovat hieman perusteellisemmin käsiteltyjä. Niissä pääpaino on lainsäädännöllä ja niiden pohjaksi löytyi myös mielenkiintoisia tutkimuksia. Varsinkin teemoista 2, 4 ja 1 löysin oman mielenkiintoni. Olen kiinnostunut niin työnantajan kuin työntekijänkin asemasta työsuhteessa sekä työsuhdelainsäädännöstä. Ratkaisukeskeinen, liiketaloudellinen ajattelutapani yhdistettynä edellä mainittuun kiinnostukseen luo selvää suuntaa ajatukselleni tulevaisuuden työmahdollisuuksista.

Työtä tehdessä opin paitsi talliyrittämiseen liittyvää lainsäädäntöä ja ohjeistusta, myös tiedonhakua ja tutkimustulosten soveltamista omaan työhöni. Myös ajattelu- ja toimintatapani turvallisen, järkevän ja kannattavan toiminnan edistämiseksi kehittyi, oli kyse sitten talliyrittämisestä, muusta yrittämisestä tai vain harrastamisesta. Oletan, että tämän kaltainen työ, kuten lainsäädännön vaatimukset ja ohjeistukset toisinaan muutenkin, kohtaavat jonkin verran vastustusta. Siitä huolimatta herää kysymys, miksi

yrittäjä ei yrittäisi tehdä parastaan olemassa olevan tiedon valossa turvataksaan itsensä ja toimintansa?

LÄHTEET

Aitta-Aho, E. (2015). *Turvallisuuden tarkistuslista hevostalleille*. Opinnäytetyö. Turvallisuusala. Laurea-ammattikorkeakoulu. Haettu 11.12.2019 osoitteesta <http://urn.fi/URN:NBN:fi:amk-201505127725>

Aluehallintovirasto (2020). Työsuojelu. Haettu 29.4.2020 osoitteesta <https://www.avi.fi/web/avi/tyosuojelu>

Carlsson, M., Fogelholm, C., Herler, C., Krook, Å., Lindqvist, A., Merikalla-Teir, H., Syrjänen, J., Tuominen, S. & von Weissenberg, U. (2014). *Sopimusriskit*. (1. p.). Helsinki: Talentum.

Clear, J. (2018). *Pura rutiinit atomeiksi*. Jyväskylä: Tuuma-kustannus.

Eeronheimo, J. (2019). *Työaikalain toteutuminen ammattimaisilla ratsutalleilla*. Opinnäytetyö. Liiketalous. Oulun ammattikorkeakoulu. Haettu 17.12.2019 osoitteesta <http://urn.fi/URN:NBN:fi:amk-2019121025677>

Gawande, A. (2010). *The Checklist Manifesto: How to get things right*. London: Profile.

Hautala, K. & Nevalainen, M. (2007). *Hevosien tarttuvien hengitystiesairauksien*. Somero: Sälekarin Kirjapaino Oy.

Helminen, V. (2018). *Maatalousyrittäjien asenne henkilönsuojainten käyttöön*. Opinnäytetyö. Maaseutuelinkeinojen tutkinto-ohjelma. Jyväskylän ammattikorkeakoulu. Haettu 8.4.2020 osoitteesta <http://urn.fi/URN:NBN:fi:amk-2018121421530>

Hemmo, M. & Hoppu, K. (2006). *Sopimus oikeus*. Helsinki: Alma Talent Oy.

Hietala, H., Kaivanto, K. & Kuikko, T. (2006). *Työsuojeluvastuuopas*. Helsinki: Talentum.

Hippolis, Suomen Hippos ry, Suomen Ratsastajainliitto ry & Luke Hevostalous (n.d.). *Hevostalous lukuina 2018*. Haettu 23.4.2020 osoitteesta https://www.hippos.fi/files/24634/Hevostalous_lukuina_2018.pdf

Hirvonen, M. (2018). *Hevostallien turvallisuuden kehittäminen turvallisuusasiakirjaa hyödyntäen*. Opinnäytetyö. Turvallisuusalan koulutusohjelma. Laurea-ammattikorkeakoulu. Haettu 12.12.2019 osoitteesta <http://urn.fi/URN:NBN:fi:amk-2018052510209>

Honkola, A. (2015). *Hevosneuvonnan tarve ja tarjonta Keski-Suomessa*. Opinnäytetyö. Maaseutuelinkeinojen koulutusohjelma. Jyväskylän ammattikorkeakoulu. Haettu 20.4.2020 osoitteesta <http://urn.fi/URN:NBN:fi:amk-201503233444>

Huttu, T. (2015). *Toimiva sopimus tallipaikkojen vuokraamisessa*. Opinnäytetyö. Liiketalouden koulutusohjelma. Satakunnan ammattikorkeakoulu. Haettu 8.1.2020 osoitteesta <http://urn.fi/URN:NBN:fi:amk-201505045807>

Kietäväinen, S. (2018). *Edunvalvontavaltuutus yrittäjän tulevaisuuteen varautumisen keinona*. Pro-Gradu tutkielma. Hyvinvointioikeus. Lapin yliopisto. Haettu 10.2.2020 osoitteesta <http://urn.fi/URN:NBN:fi:ula-201805231193>

Koskela, A. (2016). *Talliin turvallisuuden omavalvonta*. Opinnäytetyö. Maaseutuelinkeinojen koulutusohjelma. Hämeen ammattikorkeakoulu. Haettu 16.12.2019 osoitteesta <http://urn.fi/URN:NBN:fi:amk-2016052710340>

Kuluttajaturvallisuuslaki 920/2011. Haettu 6.2.2020 osoitteesta <https://finlex.fi/fi/laki/ajantasa/2011/20110920>

Laki eläinten lääkitsemisestä 387/2014. Haettu 11.2.2020 osoitteesta <https://www.finlex.fi/fi/laki/alkup/2014/20140387>

Maa- ja metsätalousministeriön asetus 21/14. Haettu 11.2.2020 osoitteesta https://mmm.fi/documents/1410837/1817140/Tuotantoelainten_laakitys.pdf/e973cd95-f88c-43c6-a8d7-602c7be35e1b/Tuotantoelainten_laakitys.pdf.pdf

Maa- ja metsätaloustuottajain Keskusliitto ry (2020). MTK:n hevosverkoston vetoomus hevosalan puolesta. Haettu 25.5.2020 osoitteesta http://www.hippolis.fi/site/wp-content/uploads/Miten-varmistetaan-hevosalan-yritt%C3%A4jyyden-jatkumisen-edellytykset_MTK.pdf

Miettinen, H. (2017). *Hevoskuljetukset maantieliikenteessä: opas poliisille sekä hevoskuljetuksen kuljettajalle*. Opinnäytetyö. Poliisi. Poliisiammattikorkeakoulu. Haettu 26.5.2020 osoitteesta <http://urn.fi/URN:NBN:fi:amk-201704054224>

Mustonen, T. (2012). *Hevosyrittäjä taiteilee jaksamisen ja hyvinvoinnin trapetsilla*. Opinnäytetyö. Maaseutuelinkeinojen koulutusohjelma.

Hämeen ammattikorkeakoulu. Haettu 12.12.2019 osoitteesta <http://urn.fi/URN:NBN:fi:amk-2012090713475>

Mäkikylä, S. (2019). *Työelämän lait 2019*. Helsinki: Edita publishing Oy.

Niemelä, S. (2015). *Hevosyritysten työterveyshuolto*. Opinnäytetyö. Maa-seutuelinkeinojen koulutusohjelma. Hämeen ammattikorkeakoulu. Haettu 11.12.2019 osoitteesta <http://urn.fi/URN:NBN:fi:amk-201505188556>

Olin, T. & Ehnlund, C. (2017). *Kaviosta päähän – Työturvallisuuden muistilista hevostallien työnantajille*. Opinnäytetyö. Liiketalouden koulutusohjelma. Turun ammattikorkeakoulu & Haaga-Helia ammattikorkeakoulu. Haettu 15.4.2020 osoitteesta <http://urn.fi/URN:NBN:fi:amk-2017121721684>

Pelastuslaki 2011/379. Haettu 30.4.2020 osoitteesta <https://www.finlex.fi/fi/laki/ajantasa/2011/20110379>

Pesonen, I., Virtanen, H. & Jansson, H. (2008). *Hyvinvoiva, turvallinen ja ympäristöystävällinen talli – opas vastuulliseen tallitoimintaan*. Haettu 13.5.2020 osoitteesta <https://www.hippos.fi/files/1373/talliopas08.pdf>

Piminäinen, K. (2015). *Hevoset ja työturvallisuus*. 4. uudistettu painos. PunaMusta Oy.

Pitkänen, S. & Roth, T. (2016). *Hevonen liikenteessä*. Opinnäytetyö. Maa-seutuelinkeinojen koulutusohjelma. Savonia-ammattikorkeakoulu. Haettu 26.5.2020 osoitteesta <http://urn.fi/URN:NBN:fi:amk-201605147814>

Rikoslaki 1889/39. Haettu 29.4.2020 osoitteesta <https://www.finlex.fi/fi/laki/ajantasa/1889/18890039001>

Ruokavirasto (2019). *Hevosten passien säilytyksessä ja lääkekäytössä edelleen parannettavaa*. Haettu 4.5.2020 osoitteesta https://www.ruokavirasto.fi/viljelijat/elaintenpito/elainten-laakitseminen/hallittu-laaketytto/elainten-laakitsemista-koskeva-lainsaadanto/laakitsemisvalvonta/2018_tallivalvontaprojekti/

Saastamoinen, M. (2018). *Vaikuttava hevosala*. Teoksessa S. Pussinen (toim.) *Uudistuva hevosalous*. HAMK Unlimited Professional 29.3.2018. Haettu 24.4.2020 osoitteesta <https://unlimited.hamk.fi/biotalous-ja-luonnonvara-ala/vaikuttava-hevosala>

Suomen Ratsastajainliitto ry (n.d.). *Opas laatutallin toiminnan suunnitteluun, kehittämiseen ja johtamiseen*. Haettu 27.3.2020 osoitteesta https://www.ratsastus.fi/site/assets/files/2463/ohje_laatutallitoimintaan_2017_2.pdf

Sähköturvallisuuslaki 2016/1135. Haettu 30.4.2020 osoitteesta <https://www.finlex.fi/fi/laki/alkup/2016/20161135>

Tieliikennelaki 729/2018. Haettu 26.5.2020 osoitteesta <https://www.finlex.fi/fi/laki/alkup/2018/20180729>

Turvallisuus- ja kemikaalivirasto (2015). Ohje 5/2015. Ratsastuspalveluiden turvallisuuden edistäminen. Haettu 20.3.2020 osoitteesta <https://tukes.fi/documents/5470659/6372871/Tukes-ohje+5-2015+Ratsastuspalveluiden+turvallisuuden+edist%C3%A4minen/>

Turvallisuus- ja kemikaalivirasto (n.d.). Palveluntarjoajan velvollisuudet. Haettu 29.4.2020 osoitteesta <https://tukes.fi/tuotteet-ja-palvelut/kuluttajille-tarjottavat-palvelut/palveluntarjoajan-velvollisuudet>

Turvallisuus- ja kemikaalivirasto (n.d.). Ratsastus. Haettu 29.4.2020 osoitteesta <https://tukes.fi/tuotteet-ja-palvelut/kuluttajille-tarjottavat-palvelut/elainpalvelut/ratsastus>

Turvallisuus- ja kemikaalivirasto (n.d.). Valvontakeinot. Haettu 29.4.2020 osoitteesta <https://tukes.fi/tee-nain/valvonta/valvontakeinot>

Työaikalaki 872/2019. Haettu 25.5.2020 osoitteesta <https://www.finlex.fi/fi/laki/alkup/2019/20190872>

Työsopimuslaki 55/2001. Haettu 25.5.2020 osoitteesta <https://finlex.fi/fi/laki/ajantasa/2001/20010055>

Työsuojeluhallinto (2019). Suojaimet työssä. Haettu 15.4.2020 osoitteesta <https://www.tyosuojelu.fi/tyoolot/suojaimet-tyossa>

Työterveyslaitos (n.d.). Työterveyshuolto. Haettu 25.5.2020 osoitteesta <https://www.ttl.fi/tyontekija/tyoterveyshuolto/>

Työturvallisuuslaki 738/2002. Haettu 25.5.2020 osoitteesta <https://www.finlex.fi/fi/laki/ajantasa/2002/20020738>

Valtioneuvoston asetus pelastustoimesta 407/2011. Haettu 10.2.2020 osoitteesta <https://www.finlex.fi/fi/laki/ajantasa/2011/20110407>

Viilo, T. (2020). Uusi tieliikennelaki: Heijastin ei enää riitä, ajovalot muuttuvat ratsastajille ja ohjastajille pakolliseksi – näin valot voi kiinnittää.

Maaseudun tulvaisuus. Haettu 26.5.2020 osoitteesta <https://www.maa-seuduntulevaisuus.fi/hevoset/artikkeli-1.1095056>

Virtanen, J. (2018). Hevoskaupassa kauppakirja kannattaa. *Hevosentaja* 3/2008, s. 29-31. Haettu 25.5.2020 osoitteesta https://www.shkl.net/wp-content/uploads/2016/04/3_2008_1.pdf

SOPIMUKSET, LUVAT JA ILMOITUKSET

Liitteessä käsitellään talliyrityksen sopimuksia, sekä luvan- ja ilmoituksenvaraisia toimintoja.

1. TOIMINTA

1.1. Talliyrittäjän toimintaan liittyviä sopimuksia

1.1.1. Työsopimukset

- Työsopimuksista säädetään työsopimuslaissa 55/2001. <https://www.finlex.fi/fi/laki/ajantasa/2001/20010055>
 - Kirjallinen työsopimus ei ole pakollinen. Mikäli työsopimus on tehty vain suullisesti, on työnantajan kuitenkin annettava kirjallinen selvitys työnteen keskeisistä ehdoista, mikäli työsuhde on voimassa toistaiseksi tai määräaikaisena yli kuukauden ajan (§ 4).
- Lisätietoa ja työsopimusohje Työsuojeluhallinnon verkkopalvelussa osoitteessa <https://www.tyosuojelu.fi/tyosuhde/tyosopimus>

1.1.2. Hevosten hoito-, valmennus- ja tallipaikkasopimukset

- Palveluntarjoajan (tässä talliyrittäjä tai vastaava) ja hevosenomistajan välinen sopimus palveluntarjoajan järjestämästä hevosen hoidosta, valmennuksesta tai asumisesta talliyrittäjän tallissa (Hevosalan yrittäjyyden kehittämishanke 2005, s. 7).
- Kirjallinen sopimus takaa mahdollisimman hyvin sen, että talliyrittäjä saa maksun työstään yksityishevosen hoitajana tai valmentajana (Nieminen 2008, s. 37).
- Palvelun sisällön yksityiskohtainen sopiminen on tärkeää, jotta sopijaosapuolten oikeudet on turvattuna.
 - Sopia kannattaa palvelun mukaan mm. hoitoon sisältyvistä lääkinnällisistä toimenpiteistä, ruokinnosta, tarhausajoista, loimituksista, käytössä olevista tiloista ja alueista, valmennuksen määrästä ja tavasta, jne.
- Kuluttajansuojalakia 38/1978 sovelletaan (§ 1), kun elinkeinonharjoittaja tarjoaa kulutushyödykkeitä, mm. palvelua (§ 3) kuluttajalle. <https://www.finlex.fi/fi/laki/ajantasa/1978/19780038>

1.1.3. Kauppakirjat (hevosten osto, myynti ja leasing/vuokraus)

- Hevoskauppa rinnastetaan lainsäädännössä kauppaan irtaimesta tavarasta (Kaisto & Tepora, 2012, s. 176).
- Kauppalakia 355/1987 sovelletaan, kun yrittäjä ostaa hevosen yksityishenkilöltä. <https://www.finlex.fi/fi/laki/ajantasa/1987/19870355>
- Kuluttajansuojalakia 38/1978 sovelletaan, kun yrittäjä myy tai vuokraa hevosen yksityishenkilölle <https://www.finlex.fi/fi/laki/ajantasa/1978/19780038>
- Kauppakirjasta tulee selvittää hevosen tietojen ja kaiken sovittuun lisäksi sen aiottu käyttötarkoitus (Virtanen 2008, s. 29).
 - Luonne ja terveydentila voivat vaikuttaa käyttötarkoitukseen. Kaupanpurku on mahdollista, mikäli hevonen ei esim. niiden vuoksi sovellu aiottuun tarkoitukseen.
- Myös vuokrattaessa tai annettaessa hevosta ylläpitoon, kannattaa asiasta sopia kirjallisesti ja yksityiskohtaisin tiedoin.

1.2. Toimintaan liittyviä luvan ja ilmoituksen varaisia toimintoja:

1.2.1. Ilmoitus hevosten pidosta

- Maa- ja metsätalousministeriön asetus hevoseläinten tunnistamisesta 222/2017 § 3 asettaa velvoitteen ilmoittaa hevosten pitäjää ja pitopaikkaa koskevat tiedot rekisteriin. <https://www.finlex.fi/fi/laki/alkup/2017/20170222>
 - Ilmoituksen voi tehdä sähköisesti Ruokaviraston verkkosivulla. <https://www.ruokavirasto.fi/viljelijat/elaintenpito/elainten-merkinta-ja-rekisterointi/hevoselaimet/hevoselaimen-pitajan-ja-pitopaikan-rekisterointi/>
- Aluehallintovirastoon tehtävä eläinsuojelulain 247/1996 § 24 mukainen ilmoitus ammattimaisesta seura- ja harraste-eläinten pidosta hoituu samalla sähköisellä ilmoituksella.
 - Tällaista toimintaa ovat esim. ravi- tai ratsuhevosten kasvattaminen, vuokraaminen, ottaminen hoidettavaksi tai valmennettavaksi sekä opetuksen antaminen hevosten käytössä ja käsittelyssä, mikäli täysikasvuisia hevosia on vähintään kuusi.
 - Lisätietoa Ruokaviraston verkkosivulla osoitteessa <https://www.ruokavirasto.fi/viljelijat/elaintenpito/elainten-hyvinvointi/elainsuojelu-pitopaikoissa/ilmoituksenvarainen-elaintenpito/>

1.2.2. Ilmoituksenvaraista elinkeinotoimintaa ovat myös mm. seuraavat:

- Lasten ja nuorten huollon, vammaisten tai muiden vastaavien sosiaalihuollon palvelujen tarjoaminen (Suomen Yrittäjät, 2014).
- Valviran ohjeen (linkki jäljempänä) mukaiseen muuhun sosiaalihuollon asiantuntijatoimintaan ”*lasketaan esimerkiksi sosiaalista lomatoimintaa, lasten, vanhusten ja vammaisten sosiaalista virike-, harrastus- ja virkistystoimintaa ... järjestävät yksiköt.*”
 - Ilmoitus tehdään sosiaali- ja terveysalan lupa- ja valvontavirastolle sekä kunnan sosiaali- ja terveyslautakunnalla tai terveystarkastajalle.
- Ruokala/ravintola, myymälä, kioski, julkinen huvi-, kokous- tai majoitushuoneisto ja sauna.
 - Ilmoitus tehdään kunnan terveystarkastajalle.
 - Ilmoitukset tulee tehdä hyvissä ajoin ennen toiminnan aloittamista.
- Lisätietoa ja ohjeet ilmoituksen tekemiseen (Valvira, n.d.). https://www.valvira.fi/documents/14444/37132/Ilmoituksenvaraiset_ohjeet.pdf

1.2.3. Eläinkuljettajan lupa

- Käsitellään liitteessä 9.

1.2.4. Tapahtumiin liittyvät luvat

- Käsitellään liitteessä 10.

2. TOIMINTAYMPÄRISTÖ

2.1. Talliyrittäjän toimintaympäristöön liittyviä sopimuksia

2.1.1. Kiinteistön vuokrasopimus

- Maanvuokralakia 258/1966 sovelletaan kiinteistön tai alueen vuokrasopimukseen (§ 1). <https://www.finlex.fi/fi/laki/ajantasa/1966/19660258>
 - Vuokrasopimus tulee § 3 mukaan tehdä kirjallisesti ja siihen tulee kirjata kaikki sopimuksen ehdot. Ehto, jota sopimukseen ei ole kirjattu, on mitätön.

2.1.2. Sopimus lannan luovutuksesta

- Valtioneuvoston asetus eräiden maa- ja puutarhataloudesta peräisin olevien päästöjen rajoittamisesta 1250/2014 asettaa minimivaatimukset lantalan vähimmäistilavuudelle. <https://www.finlex.fi/fi/laki/alkup/2014/20141250>
 - § 5 mukaisesti lantalan tilavuuden tulee riittää vähintään 12 kuukauden aikana kertyvälle lannalle, mikäli lantaa kertyy yli 25m³ vuodessa.
 - Lantaa lasketaan asetuksen liitetaulukon 1 mukaan kertyvän seuraavasti:

Hevonen, säkäkorkeus >150cm	17m ³
Poni, säkäkorkeus 120-150cm	12m ³
Pienponi, säkäkorkeus <120cm	8m ³

- Vähimmäistilavuudesta voidaan poiketa, jos lantaa luovutetaan sellaiselle hyödyn-täjälle, joka voi vastaanottaa sitä ympäristönsuojelulain § 27 nojalla myönnetyn lu-van perusteella tai jos lantaa luovutetaan toiselle tilalle edellä säädetyllä tavalla varastoitavaksi lantalassa (§ 5). Lannanluovutuksesta tulee olla sopimus.
 - Lannan voi luovuttaa esim. viljelijälle, jolla lannan varastoinnin vaatimukset täyttyvät tai tilata lannannoutopalvelun Fortumilta (toiminta-alueena Etelä-Suomi) tai Vapolta (toiminta-alueina Pirkanmaa, Uusimaa, Kanta- ja Päijät-Häme).
 - Sopimus pohjia löytyy verkosta mm. hakusanalla ”lannanluovutussopimus”.

2.2. Toimintaympäristöön liittyviä luvan ja ilmoituksen varaisia toimintoja:

2.2.1. Rakennus- ja toimenpideluvat

- Maankäyttö- ja rakennuslaki 132/1999 säätelee alueiden käyttöä ja rakentamista. <https://www.finlex.fi/fi/laki/ajantasa/1999/19990132>
- Rakennuslupa tarvitaan § 5 mukaisesti myös sellaiseen korjaus- ja muutostyöhön, joka on verrattavissa rakennuksen rakentamiseen, sekä rakennuksen laajentami- seen tai sen kerrosalaan laskettavan tilan lisäämiseen.
- Toimenpideluvan varaiset toimenpiteet lueteltuna § 126 a:ssa (mm. katos, urheilu- paikka, katsomo, jne.).
- Kunnan rakennusjärjestys saattaa asettaa lisämääräyksiä tallirakentamiselle, mm. vähimmäisvaatimuksia kiinteistön pinta-alasta sekä rakennusten/rakennelmien etäisyydestä naapureihin.

2.2.2. Ympäristölupa

- Ympäristönsuojelulain 527/2014 § 29 a määrää luvanvaraiseksi lain liitteen 4 mukaisen toiminnan <https://www.finlex.fi/fi/laki/ajantasa/2014/20140527>
 - Liite 4, kohta 5 a) eläinsuoja, joka on tarkoitettu vähintään 60 hevoselle tai ponille
- Lisäksi § 27 mukaisesti ympäristölupa tarvitaan toimintaan, josta saattaa aiheutua vesistön pilaantumista, eikä kyse ole vesilain mukaan luvanvaraisesta hankkeesta.
- Valtioneuvoston asetuksella ympäristönsuojelusta 713/2014 säädetään mm. lupahakemuksen sisällöstä. <https://www.finlex.fi/fi/laki/ajantasa/2014/20140713>
- Ympäristölupaa voi hakea sähköisesti aluehallintoviraston verkkosivulla.
 - Lisätietoja ja linkki sähköiseen asiointipalveluun <https://www.avi.fi/web/avi/ymparistoluvat>

LÄHTEET

Hevosalan yrittäjyyden kehittämishanke (2005). *Kumppanuuksien ja resurssien hallinta*. Haettu 25.3.2020 osoitteesta <https://www5.hamk.fi/arkisto/2019/hevosyrittaja/project.hamk.fi/verkkotot/hevosyrittaja/PublishingImages/Sivut/hevosyrittajan-opaat/Kumppanuuksien%20ja%20resurssien%20hallinta.pdf>

Kaisto, J. & Tepora, J. (2012). *Esineoikeus eurooppalaistuvassa Suomessa*. Helsinki: Helsingin Kamari Oy.

Nieminen, V. (2008). Kirjallinen sopimus on omistajankin etu. *Hevosnomistaja* 3/2008, 36-37. Haettu 18.3.2020 osoitteesta https://www.shkl.net/wp-content/uploads/2016/04/3_2008_sopimusasiaa.pdf

Suomen Yrittäjät (2014). *Ilmoituksenvarainen elinkeinotoiminta*. Haettu 18.3.2020 osoitteesta <https://www.yrittajat.fi/yrittajan-abc/minustako-yrittaja/yritysmuodot-ja-vastuut/elinkeinopaus/ilmoituksenvarainen>

Valvira (n.d.). *Ilmoituksenvaraista toimintaa koskevat ohjeet ja ilmoituslomakkeen täyttöohje*. Haettu 25.3.2020 osoitteesta https://www.valvira.fi/documents/14444/37132/Ilmoituksenvaraiset_ohjeet.pdf

Virtanen, J. (2008). Hevoskaupassa kauppakirja kannattaa. *Hevosnomistaja* 3/2008, 29-31. Haettu 18.3.2020 osoitteesta https://www.shkl.net/wp-content/uploads/2016/04/3_2008_1.pdf

VASTUUT JA VELVOITTEET

Liitteessä käsitellään työnantajan, palveluntarjoajan sekä kiinteistön omistajan/haltijan vastuita ja velvoitteita.

1. TOIMINTA

1.1. Työnantajan vastuita ja velvoitteita

Työnantajaa sitoo mm. seuraavat lait:

- 1.1.1. Työsopimuslaki 55/2001 <https://www.finlex.fi/fi/laki/ajantasa/2001/20010055>
- Sovelletaan § 1 mukaisesti sopimukseen, jolla työntekijä sitoutuu tekemään työtä työnantajan lukuun tämän johdon ja valvonnan alaisena palkkaa tai muuta vastiketta vastaan.
 - Lain luvussa 2 säädetään työnantajan velvollisuuksia mm. työturvallisuudesta, selvityksestä työntöen keskeisistä ehdoista, vuokrattujen työntekijöiden vähimmäisehdoista, palkan maksusta, jne.
 - Työnantajan on noudatettava vähintään yleissitovan työehtosopimuksen määräyksiä työsuhteen ehdoista ja määräyksistä (§ 7).
- 1.1.2. Työturvallisuuslaki 738/2002 <https://www.finlex.fi/fi/laki/ajantasa/2002/20020738>
- Sovelletaan työsopimuksen perusteella tehtävään työhön.
 - Vapaaehtoistyöhön sovelletaan työturvallisuuslakia rajoitetusti (Työsuojeluhallinto, 2019).
 - Vapaaehtoistyöllä tarkoitetaan työtä, jota henkilö suorittaa työpaikalla sovittuusti ilman työsuhdetta sekä korvausta. Tällaista on mm. harrastustoimintaan liittyvä vapaaehtoistyö. (Työsuojeluhallinto, 2019).
 - Talkootyö ei kuulu työturvallisuuslain piiriin, mutta onnettomuuden/tapaturman sattuessa pätee kuitenkin vahingonkorvauslaki. Työn toimeksiantaja voi tällöin olla korvausvastuussa. (Työsuojeluhallinto, 2019).
 - Talkootyö on tyypillisesti tietyn työvaiheen suorittaminen korvauksetta (Työsuojeluhallinto, 2019), esim. heinätalkoot.
 - Talkootyöntekijät on hyvä vakuuttaa tapaturman varalta.
 - Lisätietoa vapaaehtois- ja talkootyöstä Työsuojeluhallinnon verkkosivulla osoitteessa <https://www.tyosuojelu.fi/tyosuojelu-tyopaikalla/vapaaehtoistyö>
- 1.1.3. Työterveyshuoltolaki 1383/2001 <https://www.finlex.fi/fi/laki/ajantasa/2001/20011383>
- Säättää työnantajan velvollisuudesta järjestää työterveyshuolto. Asiasta lisää liitteessä 4.
- 1.1.4. Työtapaturma- ja ammattitautilaki 459/2015 <https://www.finlex.fi/fi/laki/ajantasa/2015/20150459>
- Säättää työntekijän oikeudesta korvaukseen työtapaturman ja ammattitaudin johdosta sekä yrittäjän oikeudesta vakuuttaa itsensä työtapaturman ja ammattitaudin varalta (§ 1).

- Lakia ei sovelleta maatalousyrittäjätyöhön (§ 11), tarkempi määrittely maatalousyrittäjän eläkelaisissa 1280/2006 § 3. <https://www.finlex.fi/fi/laki/ajantasa/2006/20061280>
 - Maatalousyrittäjällä tarkoitetaan esimerkiksi henkilöä, joka harjoittaa maatilataloutta vähintään viisi hehtaaria maatalousmaata käsittävällä viljelmällä.
 - Työnantajalla on lain mukainen velvollisuus vakuuttaa työntekijänsä työtapaturman ja ammattitaudin varalta (§ 3).
- 1.1.5. Laki nuorista työntekijöistä 998/1993 <https://www.finlex.fi/fi/laki/ajantasa/1993/19930998>
- Sovelletaan työhön, jota alle 18-vuotias henkilö tekee työ- tai virkasuhteessa.
 - § 9 mukaisesti työhön, josta voi aiheutua erityistä vaaraa tai haittaa, saa käyttää nuorta työntekijää vain valtioneuvoston asetuksessa nuorille työntekijöille erityisen haitallisista ja vaarallisista töistä 475/2006 säädetyin edellytyksin. <https://www.finlex.fi/fi/laki/alkup/2006/20060475>
 - Luettelo töistä, joita saa tehdä vain edellä mainitussa asetuksessa säädetyin edellytyksin, on liitteenä Sosiaali- ja terveysministeriön asetuksessa nuorille työntekijöille vaarallisten töiden esimerkkiluettelosta 188/2012. <https://www.finlex.fi/fi/laki/ajantasa/2012/20120188>
 - Liitteen kohdan 7.10 mukaisesti erityinen tapaturman tai terveyden vaurioitumisen vaara voi olla esimerkiksi työssä vaarallisten eläinten kanssa.
- 1.1.6. Laki lasten kanssa työskentelevien rikostausta selvittämisestä 504/2002 <https://www.finlex.fi/fi/laki/ajantasa/2002/20020504>
- Sovelletaan työhön, johon olennaisesti kuuluu alaikäisen kasvatusta, opetusta, hoitoa tai muuta työskentelyä henkilökohtaisessa vuorovaikutuksessa alaikäisen kanssa ilman huoltajan läsnäoloa (§ 2).
 - Työnantajan tulee § 3 mukaan pyytää edellä mainitun kaltaisen työn aloittavalta henkilöltä rikostaustaote.
 - Rikostaustaote haetaan Oikeusrekisterikeskuksesta sähköisesti ja se annetaan vain henkilölle itselleen (Oikeusrekisterikeskus, 2019). Työnantaja ei siis voi tilata otetta työntekijän puolesta.
 - Lisätietoa ja linkki sähköiseen asiointipalveluun Oikeusrekisterikeskuksen verkkosivulla osoitteessa https://www.oikeusrekisterikeskus.fi/fi/index/loader.html.stx?path=/channels/public/www/ork/fi/structured_nav/asiakaspalvelu/rikosrekisteri/rikostaustaote

1.2. Palveluntarjoajan vastuita ja velvoitteita

Asiakkaan turvallisuuden varmistamiseksi palveluntarjoajalla on lakisääteisiä velvollisuuksia. Turvallisuus- ja kemikaalivirasto (Tukes) tarjoaa verkkosivuillaan kattavasti tietoa näistä velvollisuuksista. Palveluntarjoajaa sitoo mm. seuraavat lait:

- 1.2.1. Kuluttajaturvallisuuslaki 920/2011 <https://www.finlex.fi/fi/laki/ajantasa/2011/20110920>
- § 5 mukainen huolellisuusvelvollisuus määrää toiminnanharjoittajaa varmistamaan palvelunsa turvallisuudesta olosuhteiden vaatimalla huolellisuudella sekä

ammattitaidon edellyttämällä tavalla. Toiminnanharjoittajalla tulee olla riittävät tiedot palvelustaan ja hänen tulee arvioida siihen liittyvät riskit.

- Huolellisuusvelvollisuutta ei voi poistaa sopimuksen vastuuvapauslausekkeella tai ilmoituksella osallistumisesta palveluun omalla vastuulla (Turvallisuus- ja kemikaalivirasto, n.d.).
 - Palveluun osallistuville tulee § 9 mukaisesti antaa selkeät tiedot palvelusta, jotta he voivat arvioida palveluun liittyviä vaaroja ja mahdollisuuttaan osallistua palveluun sekä toimia palvelun piirissä turvallisesti.
 - Toiminnanharjoittajan tulee § 8 mukaisesti ilmoittaa kuluttajapalvelusta aiheutuneesta vaarasta (mm. vakava onnettomuus tai läheltä piti -tilanne) Turvallisuus- ja kemikaalivirastolle.
 - Turvallisuusasiakirja tulee laatia mm. ratsastuspalveluista, asiasta lisää liitteessä 3.
- 1.2.2. Kuluttajansuojalaki 38/1978 <https://www.finlex.fi/fi/laki/ajantasa/1978/19780038>
- Sovelletaan, kun elinkeinonharjoittaja tarjoaa, myy, markkinoi tai välittää kulutushyödykkeitä (mm. tavarat ja palvelut) kuluttajille.
 - Laissa säädetään mm. kielloista antaa totuudenvastaisia tietoja hyödykkeestä (§ 6) ja jättää olennaisia tietoja antamatta (§ 7).

2. TOIMINTAYMPÄRISTÖ

2.1. Kiinteistön omistajan/haltijan vastuita ja velvoitteita

Kiinteistön omistajaa/haltijaa sitoo muun muassa seuraavat lait:

- 2.1.1. Pelastuslaki 379/2011 <https://www.finlex.fi/fi/laki/ajantasa/2011/20110379>
- 3 luvussa säädetään toiminnanharjoittajan sekä rakennuksen omistajan ja haltijan velvollisuuksista.
 - Edellä mainittujen on osaltaan huolehdittava mm:
 - Rakennuksen ja sen ympäristön palo- ja poistumisturvallisuudesta (§ 9).
 - Uloskäytävien ja kulkureittien kulkukelpoisuudesta, merkitsemisestä ja valaistuksesta (§ 10).
 - Pelastusteiden ajokelpoisuudesta ja esteettömyydestä (§ 11).
 - Lain vaatimien, lueteltujen sammutus-, pelastus- ja hälytyslaitteiden huollosta ja tarkastuksista (§ 12).
 - Ilmanvaihtolaitteiden huollosta (§ 13).
 - Tulisijojen ja hormien turvallisesta käytöstä, nuohouksen säännöllisyydestä sekä siitä, että tikkaat ja katon turvavarusteet mahdollistavat turvallisen nuohouksen suorittamisen (§ 13 a ja b).
 - § 14 mukaisesti edellä mainittujen tulee ehkäistä tulipalojen syttymistä ja muiden vaaratilanteiden syntymistä ja varautua mm. suojaamaan henkilöitä ja omaisuutta vaaratilanteissa.
 - Lisäksi rakennuksen/kohteen haltijan tulee laatia pelastussuunnitelma, mikäli kohde on poistumisturvallisuuden tai pelastustoiminnan kannalta tavanomaista vaativampi tai aiheutuvien vahinkojen voidaan arvioida olevan vakavat (§ 15). Pelastussuunnitelmasta lisää liitteessä 3.

- 2.1.2. Sähköturvallisuuslaki 1135/2016 <https://www.finlex.fi/fi/laki/alkup/2016/20161135>
- Sähkölaitteistolle pitää tehdä käyttöönotto tarkastus ennen sen käyttöönottoa ja myös muutos- ja laajennustöiden yhteydessä (§ 43).
 - Sähkölaitteistolla tarkoitetaan ”kiinteää asennusta tai muuta vastaavaa sähkölaitteista ja mahdollisesti muista laitteista, tarvikkeista ja rakenteista koostuvaa toiminnallista kokonaisuutta” (§ 4).
 - Sähkölaitteiston rakentajan tulee laatia tarkastuksesta pöytäkirja laitteiston haltijalle.
 - Valtioneuvoston asetuksella sähkölaitteistoista 1434/2016 säädetään tarkastuspöytäkirjan sisällöstä. <https://www.finlex.fi/fi/laki/alkup/2016/20161434>
 - Asetuksen § 5 mukaan pöytäkirjaa ei tarvita mm. enintään 50 voltin vaihtojännitteisten tai 120 voltin tasajännitteisten sähkölaitteistojen asennustöistä, yksittäisten komponenttien vaihdoista ja lisäyksistä sekä yksittäisten kojeiden syöttöön liittyvistä muutostöistä enintään 1000 voltin nimellisjännitteellä.
 - 1-3 luokan sähkölaitteistolle (1 b, ”muu kuin asuinrakennuksen sähkölaitteisto, jonka suojalaitteena toimivan ylivirtasuojan nimellisvirta on yli 35 ampeeria ja joka ei kuulu luokkiin 2 tai 3”) tulee tehdä lisäksi varmennustarkastus (§ 45) sekä 10 vuoden välein määräaikaistarkastus (§ 49).
- 2.1.3. Maanvuokralaki 258/1966 <https://www.finlex.fi/fi/laki/ajantasa/1966/19660258>
- Sovelletaan sopimukseen, jolla kiinteistö/alue annetaan vuokralle maksua vastaan.
 - Vuokrasopimus tulee 3 §:n mukaan tehdä kirjallisesti ja siihen tulee kirjata kaikki sopimuksen ehdot. Ehto, jota sopimukseen ei ole kirjattu, on mitätön.

LÄHTEET

Oikeusrekisterikeskus (2019). Rikostaustaote lasten kanssa toimimiseen. Haettu 19.3.2020 osoitteesta https://www.oikeusrekisterikeskus.fi/fi/index/loader.html.stx?path=/channels/public/www/ork/fi/structured_nav/asiakaspalvelu/rikosrekisteri/rikostaustaote

Turvallisuus- ja kemikaalivirasto Tukes (n.d.). Palveluntarjoajan velvollisuudet. Huolellisuusvelvollisuus. Haettu 19.3.2020 osoitteesta <https://tukes.fi/tuotteet-ja-palvelut/kuluttajille-tarjottavat-palvelut/palveluntarjoajan-velvollisuudet>

Työsuojeluhallinto (2019). Työsuojelu työpaikalla. Vapaaehtoistyö. Haettu 19.3.2020 osoitteesta <https://www.tyosuojelu.fi/tyosuojelu-tyopaikalla/vapaaehtoistyö>

KIRJAAMINEN

Liitteessä käsitellään asiakirjoja, joita talliyityksessä tulee laatia, arkistoida ja/tai toimittaa nähtäväksi esim. viranomaiselle pyydettyinä.

1. TOIMINTA

1.1. Talliyrittäjän toimintaan liittyviä asiakirjoja

1.1.1. Turvallisuusasiakirja

- Kuluttajaturvallisuuslain 920/2011 § 7 mukaan turvallisuusasiakirja tulee laatia mm. kotieläinpuistosta, seikkailu-, elämys- ja luontopalvelusta, niihin rinnastettava muusta ohjelmanpalvelusta sekä ratsastustallista ja muusta ratsastuspalvelusta. <https://www.finlex.fi/fi/laki/ajantasa/2011/20110920>
 - Myös ravitallien tulee laatia turvallisuusasiakirja, mikäli tallilla tarjotaan palvelua, johon asiakkaat itse osallistuvat (Turvallisuus ja kemikaalivirasto, n.d.).
 - Mikäli samasta palvelusta laaditaan pelastussuunnitelma muun lajin nojalla, ei erillistä turvallisuusasiakirjaa tarvitse tehdä, vaan turvallisuusasiakirjassa selvitettävät tiedot voidaan koota samaan suunnitelmaan.
 - Turvallisuusasiakirjan sisällön määrittelee valtioneuvoston asetus eräitä kuluttajapalveluja koskevasta turvallisuusasiakirjasta 1110/2011. <https://www.finlex.fi/fi/laki/alkup/2011/20111110>
 - Asiakirjasta tulee selvittää mm. ennakoitavat vaaratilanteet seurauksineen, toimenpiteet niiden ehkäisemiseksi, pätevyysvaatimukset palvelun tarjoamisessa mukana oleville sekä palvelussa käytettävät tilat, reitit, eläimet ja henkilönsuojaimet (§ 2).
 - Lisätietoja ja ohjeet turvallisuusasiakirjan laatimiseen Turvallisuus- ja kemikaaliviraston verkkosivulla osoitteessa <https://tukes.fi/tuotteet-ja-palvelut/kuluttajille-tarjottavat-palvelut/palveluntarjoajan-velvollisuudet/turvallisuusasiakirja>

1.1.2. Onnettomuuskirjanpito

- Turvallisuusasiakirjan tulee aiemmin mainitun asetuksen mukaan sisältää selvitys siitä, miten onnettomuudet ja vahinkotilanteet kirjataan (§ 2).
 - Kirjanpidon avulla toiminnanharjoittaja voi analysoida ja kehittää toimintansa turvallisuutta ja antaa lisätietoja onnettomuudesta myös jälkikäteen esim. viranomaisille tai vakuutusyhtiölle (Turvallisuus- ja kemikaalivirasto, 2015). Näin ollen kirjanpito on hyödyllinen myös talliyityksessä, jossa turvallisuusasiakirja ei ole pakollinen.

1.1.3. Hevosien lääkitäkirjanpito

- Laki eläinten lääkitsemisestä 387/2014 (§ 20) velvoittaa omistajaa tai haltijaa pitämään kirjaa kaikista tuotantoeläimelle annetuista lääkkeistä. <https://www.finlex.fi/fi/laki/alkup/2014/20140387>
- Lääkekirjanpidon sisällöstä ja säilytyksestä säädetään Maa- ja metsätalousministeriön asetuksessa 21/14. https://mmm.fi/documents/1410837/1817140/Tuotantoelainten_laakitys.pdf/e973cd95-f88c-43c6-a8d7-602c7be35e1b/Tuotantoelainten_laakitys.pdf.pdf

- Kirjanpitoon on merkittävä kaikki annetut lääkkeet ja lääkerehut, lisäksi siitä tulee selvittää eläimen tunnistustiedot, lääkityksen antopäivämäärät, lääkityksen aloittaja (esim. eläinlääkäri), lääkkeen käyttöaihe, nimi ja määrä, lääkkeen varoika sekä lääkkeen myyjä (§ 4).
- Kirjanpidon yhteydessä tulee säilyttää reseptit ja kirjalliset selvitykset lääkkeen luovutuksesta (§ 4).
- Elintarviketurvallisuusvirastolla sekä aluehallintovirastolla on oikeus tarkastaa lääkekirjanpito. Eläimen omistajan/haltijan on pyydettyessä esitettävä kirjanpito valvontaa varten. (§ 5).
- Kirjanpito tulee säilyttää vähintään viiden vuoden ajan viimeisestä lääkkeen annosta, vaikka eläin ei enää olisikaan elossa (§ 5).
- Ruokaviraston suosituksen mukaan jokaisella hevosella tulisi olla oma kansio tai vihko, johon lainsäädännön mukainen lääkintäkirjanpito tehdään. Kirjanpidon tulisi kulkea mukana, kun hevonen siirtyy tallilta toiseen.
 - Ruokaviraston opas hevosen lääkinnästä https://www.ruokavirasto.fi/globalassets/tietoa-meista/asiointi/oppaat-ja-lomakkeet/viljelijat/elainten-pito/elainten-laakitseminen/hevosen_laakitysopas_15509_4.pdf

1.1.4. Tunnistusasiakirja (hevospassi)

- Hevosen passin tulee olla saatavilla paikassa, jossa hevosta pidetään.
- Passin tulee olla mukana myös kuljetuksissa.
- Määräyksen asettaa komission täytäntöönpanoasetus EU 2015/262 hevoseläinten tunnistusmenetelmien osalta, 23 artikla <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/FI/TXT/PDF/?uri=CELEX:32015R0262&from=FI>

1.1.5. Ohjeistukset asiakkaille turvalliseen toimintaan tallilla

- Turvallisuus- ja kemikaaliviraston ohjeen (Tukes-ohje 5/2015 Ratsastuspalveluiden turvallisuuden edistämiseksi, 9.2 Rakennusten ja rakenteiden yleinen turvallisuus) mukaan toiminnanharjoittajan tulee jakaa tallin toimintasäännöt uusille asiakkaille sekä sijoittaa ne näkyväälle paikalle tallilla, jotta hän täyttää huolellisuusveloitteensa. Toimintasäännöt suositellaan toimitettavaksi myös alaikäisten asiakkaiden vanhemmille.
 - Toimintaohjeiden jakaminen asiakkaille edistää myös muiden, kuin ratsastuspalvelua tarjoavien hevostallien turvallisuutta.

1.1.6. Yrittäjän edunvalvontavaltuutus

- Lakia edunvalvontavaltuutuksesta 648/2007 sovelletaan edunvalvontavaltuutukseen. <https://www.finlex.fi/fi/laki/ajantasa/2007/20070648>
 - Edunvalvontavaltuutus on valtakirja, jolla henkilö on etukäteen valtuuttanut toisen henkilön hoitamaan asioitaan, mikäli itse on siihen kykenemätön esim. sairauden tai onnettomuuden vuoksi (§ 1).
- Valtuutettu voidaan oikeuttaa edustamaan valtuuttajaa omaisuutta koskevissa ja muissa taloudellisissa asioissa ja valtuutus voidaan rajoittaa koskemaan tiettyä oikeustointia, asiaa tai omaisuutta (§ 2).
- Valtakirja tehdään kirjallisesti ja siitä on käytävä ilmi mm. asiat, joissa valtuutettu oikeutetaan edustamaan valtuuttajaa sekä määräys, jonka mukaan valtuutus tulee voimaan siinä tapauksessa, että valtuuttaja tulee sairauden, henkisen toiminnan

häiriintymisen, heikentyneen terveydentilan tai muun vastaavan syyn vuoksi kykenemättömäksi huolehtimaan asioistaan (§ 6).

- Valtakirja astuu voimaan, kun holhousviranomainen (Digi- ja väestövirasto) on sen vahvistanut. Vahvistusta hakee valtuutettu. (§ 10, § 24).

2. TOIMINTAYMPÄRISTÖ

2.1. Talliyrittäjän toimintaympäristöön liittyviä asiakirjoja

2.1.1. Pelastussuunnitelma

- Pelastuslaki 379/2011 (§ 15) sekä valtioneuvoston asetus pelastustoimesta 407/2011 (§ 1) säättävät velvollisuudesta laatia pelastussuunnitelma mm. pelastustoiminnan kannalta tavanomaista vaativampiin kohteisiin, majoitusliikkeisiin, vähintään 20 hengen tilapäismajoituskohteisiin, urheilu- ja näyttelyhalleihin, yli 50 asiakaspaikan ravintoloihin ja vastaaviin tiloihin sekä ympäristösuojelun mukaisesti ympäristöluvan vaativiin eläinsuojiiin. Pelastuslaki <https://www.finlex.fi/fi/laki/ajantasa/2011/20110379>, valtioneuvoston asetus <https://www.finlex.fi/fi/laki/ajantasa/2011/20110407>
- Yleisötilaisuuden ympäristösuunnitelma vaaditaan yleisötilaisuuteen, jossa arvioidaan olevan läsnä samanaikaisesti vähintään 200 henkilöä (VNA § 3).
- Pelastussuunnitelmasta tulee selvittää mm. vaarojen ja riskien johtopäätelmät, toiminnassa käytettävien tilojen turvallisuusjärjestelyt sekä ohjeita onnettomuuksien ehkäisyyn ja vaaratilanteessa toimimiseen. Pelastuslain § 15 ja pelastusasetuksen § 2 säättävät suunnitelman sisällöstä.
- Pelastuslaitoksen tulee pelastusasetuksen § 2 mukaan antaa neuvontaa suunnitelman laadintaan.
- Linkki valmiiseen lomakepohjaan ”Ratsastustallin pelastussuunnitelma” Pohjois-Savon pelastuslaitoksen verkkosivulla osoitteessa <http://www.pspelastuslaitos.fi/Pohjoissavo-511> (myös maatilaa, tilapäismajoituksen ja yleisötapahtuman pelastussuunnitelmien lomakepohjat).

2.1.2. Palotarkastuspöytäkirja

- Pelastuslaitokset laativat alueen pelastustoimen palvelutasopäätökseen perustuvan valvontasuunnitelman, jonka mukaisesti palotarkastukset suoritetaan kohteissa (Pelastuslaki § 79).
- Valtakunnallisten ohjeiden mukainen tarkastusväli eläinsuojille, ravihevostalleille, yms. on 12-36kk (Itä-Uudenmaan pelastuslaitos, 2019, 7 ja liite A2, taulukko 5).
- Palotarkastaja laatii tarkastuksesta pöytäkirjan, josta selviää mm. tarkastajan tekemät keskeiset havainnot sekä johtopäätökset tarkastuksesta perusteluineen. Pöytäkirja annetaan tiedoksi asianosaisille. (Pelastuslaki § 80).

2.1.3. Sähköasennusten tarkastusten pöytäkirjat

- Sähköturvallisuuslain 1135/2016 § 43 mukaan sähköasennuksille tehtävästä käyttöönottotarkastuksesta tulee laatia pöytäkirja, joka toimitetaan työn tilaajalle (esim. rakennuksen omistaja/haltija). Tarkastuksen sekä pöytäkirjan tekee sähkölaitteiston rakentaja.

- Muun kuin asuinrakennuksen sähkölaitteistoille tulee tehdä määräaikaistarkastus kymmenen vuoden välein. Laitteiston haltija huolehtii tarkastusten toteutumisesta. (§ 49).
 - Määräaikaistarkastuksen tekijän laatima tarkastuspöytäkirja sekä osoitus esitettyjen puutteiden korjaamisesta on säilytettävä vähintään seuraavaan määräaikaistarkastukseen saakka (§ 51).

2.1.4. Nuohoustodistus

- Nuohoustyöstä tulee saada todistus, josta käy ilmi perustietojen lisäksi tehdyt toimenpiteet sekä havaitut viat ja puutteet (PeL 379/2011 § 61).

LÄHTEET

Itä-Uudenmaan pelastuslaitos (2019). *Valvontasuunnitelma 2019*. Haettu 25.3.2020 osoitteesta http://www.iupela.fi/filebank/3165-Valvontasuunnitelma_IUPela_2019_www-sivuille.pdf

Pohjois-Savon pelastuslaitos (n.d.). Pelastussuunnitelmien lomakepohjat. Haettu 19.3.2020 osoitteesta <http://www.pspelastuslaitos.fi/Pohjoissavo-511>

Ruokavirasto (2019). Hevosten lääkitysopas. Haettu 19.3.2020 osoitteesta https://www.ruokavirasto.fi/globalassets/tietoa-meista/asiointi/oppaat-ja-lomakkeet/viljelijat/elainten-pito/elainten-laakitseminen/hevosen_laakitysopas_15509_4.pdf

Turvallisuus- ja kemikaalivirasto Tukes (2015). Ohje 5/2015. Ratsastuspalveluiden turvallisuuden edistäminen. Haettu 19.3.2020 osoitteesta <https://tukes.fi/documents/5470659/6372871/Tukes-ohje+5-2015+Ratsastuspalveluiden+turvallisuuden+edist%C3%A4minen/>

Turvallisuus ja kemikaalivirasto Tukes (n.d.). Ravipalvelut. Haettu 12.5.2020 osoitteesta <https://tukes.fi/tuotteet-ja-palvelut/kuluttajille-tarjottavat-palvelut/elainpalvelut/ravipalvelut>

Turvallisuus- ja kemikaalivirasto Tukes (n.d.). Turvallisuusasiakirjan laatiminen ja hyödyntäminen. Haettu 19.3.2020 osoitteesta <https://tukes.fi/tuotteet-ja-palvelut/kuluttajille-tarjottavat-palvelut/palveluntarjoajan-velvollisuudet/turvallisuusasiakirja>

HENKILÖTERVEYS JA TYÖSUOJELU

Liitteessä käsitellään mm. työturvallisuuden ja työsuojelun toimenpiteitä sekä työterveyshuollon järjestämistä.

1. TOIMINTA

1.1. Työturvallisuus ja työsuojelu

- Työnantajalla on työturvallisuuslain 738/2002 § 8 mukainen huolehtimisvelvoite. Hän on velvollinen huolehtimaan työntekijöidensä turvallisuudesta sekä terveydestä työssä. Hänen tulee myös jatkuvasti tarkkailla työympäristöä ja työtapojen turvallisuutta sekä toteutettava työolosuhteiden parantamiseksi tarvittavat toimenpiteet. <https://www.finlex.fi/fi/laki/ajantasa/2002/20020738>
- Työsuojelu on kaikkien paikalla työskentelevien yhteistyötä, jolla pyritään takaamaan terve ja turvallinen työympäristö sekä työntekijöiden työkyky (Piminäinen, 2015, s. 7).
- Lailla työsuojelun valvonnasta ja työpaikan yhteistoiminnasta 44/2006 pyritään varmistamaan työsuojelun säännösten noudattaminen sekä työympäristön ja työolosuhteiden parantaminen yhteistoiminnan avulla (§ 1). <https://www.finlex.fi/fi/laki/ajantasa/2006/20060044>
 - Yhteistoiminnassa työntekijöillä on mahdollisuus osallistua työpaikan turvallisuuden edistämiseen. Työnantajalla on velvollisuus aloitteeseen yhteistoiminnan käynnistämisestä. (Työsuojeluhallinto, 2016). Lisätietoa asiasta Työsuojeluhallinnon verkkosivulla osoitteessa <https://www.tyosuojelu.fi/tyosuojelu-tyopaikalla/tyosuojelun-yhteistoiminta>

1.2. Työterveyshuolto

- Työnantajan on työterveyshuoltolain 1383/2001 § 2 mukaan järjestettävä työterveyshuolto työntekijälle, harjoittelussa olevalle opiskelijalle, vuokratyöntekijälle sekä kuntouttavaan työtoimintaan tai työvoimapolitiittiseen toimenpiteeseen (esim. työkokeilu, palkkatuettu työ) osallistuvalla. <https://www.finlex.fi/fi/laki/ajantasa/2001/20011383>
- Työnantaja voi saada korvausta työterveyshuollon kustannuksista. Korvaus haetaan jälkikäteen tilikausittain. (Kela n.d.).
- Yrittäjälle itselleen työterveyshuolto on vapaaehtoinen. Mikäli yrittäjällä on maatalouseläkevakuutus (MYEL) tai yrittäjäeläkevakuutus (YEL), korvaa Kela työterveyshuollon kustannuksia. (Kela n.d.).
- Työterveyshuollon voi järjestää terveyskeskuksessa, yksityiseltä palveluntarjoajalta tai itse/yhdessä toisen työnantajan kanssa (§ 7).
- Vähimmäisvaatimukset työterveyshuollon sisällölle on lueteltu lain §:ssä 12. Työnantaja voi halutessaan tarjota työterveyshuoltoa myös laajemmalla sisällöllä.
 - Tiivistettynä vähimmäisvaatimuksiin kuuluu työpaikkaselvitykset, terveystarkastukset, tietojen antaminen, neuvonta ja ohjaus, työssä selviytymisen seuraaminen sekä ensiavun järjestämiseen osallistuminen.
- Työterveyshuollosta tulee laatia vuosittain tarkastettava kirjallinen toimintasuunnitelma (§ 11).

1.3. Työajat ja työehtosopimus

- Työaikalalla 872/2019 säädetään työntekijän työ- ja lepoajoista. Säännöllinen työaika on enintään kahdeksan tuntia vuorokaudessa ja 40 tuntia viikossa (§ 5).
<https://www.finlex.fi/fi/laki/alkup/2019/20190872>
- Työsopimuslain 55/2001 § 7 mukaan työnantajan on noudatettava vähintään valtakunnallisen yleissitovan työehtosopimuksen määräyksiä.
- Eläintiloilla, ravi- ja ratsutalleilla, eläinlaitoksissa sekä kotieläintarhoissa- ja puistoissa työskentelevät työntekijät kuuluvat maaseutuelinkeinojen työehtosopimuksen piiriin (Teollisuusliitto, n.d.).
 - Työehtosopimuksen mukaan tuotannollisten tarpeiden vaatiessa voidaan säännöllinen viikoittainen työaika järjestää keskimääräisenä. Viikkotyöajan tulee tällöin olla 52 viikon aikana keskimäärin 40 tuntia. Viikoittainen työaika ei kuitenkaan saa ylittää 50 tuntia. Päivittäinen työaika voi olla enintään 10 tuntia, tämän pituisia työvuoroja voidaan teettää yhtäjaksoisesti enintään kahden viikon ajan.
 - Maaseutuelinkeinojen työehtosopimus löytyy teollisuusliiton verkkosivulta osoitteesta <https://www.teollisuusliitto.fi/wp-content/uploads/2020/03/Maaseutuelinkeinojen-tyoehtosopimus-2020%E2%80%932022.pdf>
- Alle 18-vuotiaan työntekijän työ- ja lepoajoista säädetään lisäksi lailla nuorista työntekijöistä 998/1993 <https://www.finlex.fi/fi/laki/ajantasa/1993/19930998>
 - Työhön voidaan ottaa 15-vuotias oppivelvollisuutensa suorittanut henkilö (§ 2).
 - 14-vuotiaalla voidaan teettää kevyttä työtä enintään puolet koulun loma-ajoista ja koulun aikana tilapäisesti (§ 2).
 - Nuoren työntekijät työaika saa olla enintään yhdeksän tuntia vuorokaudessa tai 48 tuntia viikossa (§ 6).

2. TOIMINTAYMPÄRISTÖ

2.1. Työturvallisuus ja työsuojelu

- Valtioneuvoston asetuksella työpaikkojen turvallisuus- ja terveysvaatimuksista 577/2003 säädetään mm. työnantajan veloitteesta huolehtia, että työpaikka ja siellä käytettävät turvallisuus- ja muut laitteet huolletaan, puhdistetaan ja tarkastetaan säännöllisesti ja asianmukaisesti. Työntekijän terveyteen ja turvallisuuteen mahdollisesti vaikuttavat havaitut viat tulee korjata mahdollisimman pian. (§ 2). Lisäksi asetuksella säädetään mm. sosiaalityöistä, valaistuksesta, ilmanvaihdosta, jne.
<https://www.finlex.fi/fi/laki/ajantasa/2003/20030577>
 - Tallin ilmassa esiintyy haitallisia kaasuja (mm. ammoniakki) sekä paljon pölyä. Näistä aiheutuvia hengityselinsairauksia tulee ehkäistä mm. riittävällä ilmanvaihdolla ja hengityssuojaimilla (Maatalousyrittäjien eläkelaitos, 2013).
- Valtioneuvoston päätöksen henkilönsuojainten valinnasta ja käytöstä työssä 1407/1993 § 3 mukaan työnantajan on hankittava § 4 tarkoitetun arvioinnin perusteella työntekijän käyttöön henkilönsuojaimet, mikäli tapaturman tai sairastumisen vaaraa ei voida välttää tai riittävästi rajoittaa teknisillä työolosuhteisiin kohdistettavilla suojelutoimenpiteillä tai työn organisoinnilla. <https://www.finlex.fi/fi/laki/ajantasa/1993/19931407>
 - Henkilönsuojaimista lisää liitteessä 5.
- Valtioneuvoston päätös käsin tehtävistä nostoista ja siirroista työssä 1409/1993 § 2 velvoittaa työnantajan ryhtymään asianmukaisiin järjestelyihin tai antamaan

työntekijän käyttöön asianmukaisia välineitä, erityisesti mekaanisia laitteita, jotta työntekijän ei käsin tarvitse käsitellä taakkoja. <https://www.finlex.fi/fi/laki/alkup/1993/19931409>

- Valtioneuvoston päätös työssä käytettävien koneiden ja muiden työvälineiden hankinnasta, turvallisesta käytöstä ja tarkastamisesta 856/1998 sekä VN asetus edellä mainitun muuttamisesta 437/2003 säättävät työvälineiden käytöstä työssä.
 - Työnantajan velvollisuus on mm. hankkia vaatimusten mukaiset työvälineet ja varmistaa välineen pysyminen vaatimusten mukaisessa kunnossa (Valtioneuvoston päätös 856/1998 § 2), antaa työntekijälle opetusta ja ohjausta välineiden käytöstä (§ 6) ja huolehtia, että työvälinettä käyttäessä huomioidaan työskentelypaikka ja -asento sekä ergonomia (§ 7).

LÄHTEET

Kansaneläkelaitos (n.d.). Työnantajat. Työterveyshuolto. Haettu 20.3.2020 osoitteesta <https://www.kela.fi/tyonantajat-tyoterveyshuolto>

Kansaneläkelaitos (n.d.). Yrittäjän työterveyshuolto. Haettu 20.3.2020 osoitteesta <https://www.kela.fi/tyoterveyshuolto-yrittaja>

Maatalousyrittäjien eläkelaitos (2013). Hevosenhoito turvallisiksi. Haettu 27.5.2020 osoitteesta https://www.mela.fi/uploads/2019/01/0889f4d9-hevosenhoito_turvallisiksi.pdf

Piminäinen, K. (2015). *Hevoset ja työturvallisuus*. 4., uudistettu painos. Punamusta Oy.

Teollisuusliitto (n.d.). Työehtosopimukset. Maaseutuelinkeinot. Haettu 20.3.2020 osoitteesta <https://www.teollisuusliitto.fi/tyoelama/tyoehtosopimukset/erityisalojen-sektori/maaseutuelinkeinot/>

Työsuojeluhallinto (2016). Työsuojelu työpaikalla. Työsuojelun yhteistoiminta. Haettu 20.3.2020 osoitteesta <https://www.tyosuojelu.fi/tyosuojelu-tyopaikalla/tyosuojelun-yhteistoiminta>

SUOJAUTUMINEN

Liitteessä käsitellään suojautumista työn ja asiakastoiminnan kannalta, suojautumisvarusteita ja mm. rakenteita suojautumisen näkökulmasta.

1. TOIMINTA

1.1. Työnteko, hevosen käsittely

- Ammattitaitoinen, hyvän hevostaidon mukainen hevosten käsittely ja hevosten kanssa työskentely edesauttavat turvallista ja terveellistä toimintaa.
 - Vaaratilanteiden ennakointi onnistuu henkilöltä, joka ymmärtää hevosen käyttäytymistä ja osaa tulkita hevosen viestintää (Piminäinen, 2015, s. 20).
 - Suomen Ratsastajainliiton (jäljempänä SRL) laatutalliohjeen mukaisella tallilla opastetaan ja panostetaan myös asiakkaiden hevostaitoon.
- Haastavat, ns. ongelmahevokset osataan tunnistaa ja niitä käsittelee vain riittävän osaamistason omaava henkilö.
 - Tarvittaessa hevosen käsittelyssä on mukana kaksi henkilöä.
- Työturvallisuuslain 738/2002 § 29 velvoittaa työnantajan huolehtimaan siitä, että yksityisessä työskentelyyn liittyvä ilmeinen vaara on mahdollisimman vähäinen.
<https://www.finlex.fi/fi/laki/ajantasa/2002/20020738>
- Turvallisuusasiakirjaan ja pelastussuunnitelmaan sisältyvät suunnitelmat ja ohjeet poikkeustilanteissa toimimiseen ovat osa suojautumista.

1.2. Henkilökunnan valmius hätätilanteessa toimimiseen

- Huolellisuusveloitteen täyttämiseksi palveluntarjoajan tulee huolehtia henkilökunnan riittävästä ensiapu-, pelastus- ja alkusammutustaidoista.
 - Tukes -ohjeen 5/2015 mukaan ratsastustallilla tulee kaikissa työvuoroissa olla riittävästi ensiapu- ja alkusammutustaitoista henkilökuntaa. Kaikkien työntekijöiden tulee osata toimia hätätilanteessa sekä osata hälyttää apua. (Turvallisuus- ja kemikaalivirasto, 2015, s. 23). Ensiapu- ja pelastustaitoinen henkilökunta edistää myös muiden, kuin ratsastus- ja asiakaspalvelutallien valmiutta hätätilanteisiin.
 - Työntekijöitä tulee ohjeistaa mm. pääkatkaisijan sammuttamisessa, tuuletuslaitteiden käyttämisessä sekä palo-ovien sulkemisessa (Pesonen, Virtanen & Jansson, 2008, s. 77).

1.3. Asiakastoiminta tai palvelut

- Turvallisuus- ja kemikaaliviraston (Ohje 5/2015) mukaan ratsastus- ja muun vastaavan palvelun suorittamiselle tulee määritellä olosuhderajoituksia tilanteisiin, joissa toiminta ei ole turvallista. Tällaisia ovat esim. ukkonen, kova sade, huono valaistus, jne. Vastaavien olosuhderajoitusten soveltamisella myös tallin muihin toimintoihin (esim. hevosten tarhaus ulkona, ajovalmennus, jne.), voidaan minimoida tapaturmien ja onnettomuuksien riskejä.
- Asiakkaille tarjottavissa palveluissa huolehditaan asianmukaisten suojavarusteiden käytöstä.
 - Ohjeen 5/2015 mukaisesti *”Toiminnanharjoittaja vastaa kaikkien, myös osallistujien itsensä tuomien, varusteiden ja suojainten osalta, että ne soveltuvat kyseiseen palveluun ja että niitä käytetään oikein.”* (Turvallisuus- ja kemikaalivirasto 2015, s. 20).

- Osallistujille tulee kertoa etukäteen suojarusteiden käytöstä sekä siitä, että tarvitaanko toimintaan omat suojarusteet tai onko omien varusteiden käyttö kiellettyä.
- Toiminnanharjoittaja on vastuussa tarjoamiensa varusteiden kunnosta.
- Asiakaskäytössä tarvittavia suojarusteita ovat mm. kypärät, turvaliivit, huomioliivit, jalkineet ja käsineet.
- Ratsastuspalveluissa ja muissa vastaavissa ryhmäkoko on asiakkaiden osaamistason ja ohjaajan pätevyyden mukainen.
 - Turvallisuus- ja kemikaaliviraston (Ohje 5/2015, s. 22) suosituksen mukaan maneesissa ja kentällä max. 9 ratsukkoa/ohjaaja, vaelluksilla 7 ratsukkoa/ohjaaja.
 - SRL:n laatutalliohjeen mukaan korkeintaan 8 ratsukkoa/ryhmä. Pieni ryhmäkoko luo turvallisuutta aloittelijoiden ryhmässä.

2. TOIMINTAYMPÄRISTÖ

2.1. Työnteko

- Henkilönsuojaimet
 - Valtioneuvoston päätös henkilönsuojainten valinnasta ja käytöstä työssä 1407/1993 velvoittaa työnantajan hankkimaan työntekijälle työhön ja työolosuhteisiin soveltuvat henkilönsuojaimet (§ 3). <https://www.finlex.fi/fi/laki/alkup/1993/19931407>
 - Kaikki työntekijän käyttämät henkilökohtaiset välineet ja varusteet, joiden tarkoitus on suojata työntekijää tapaturmalta tai sairastumiselta, ovat henkilönsuojaimia (§ 2).
 - Työnantajan tulee huolehtia siitä, että työssä käytettävät suojaimet täyttävät niitä koskevat vaatimukset sen mukaan kuin niistä erikseen säädetään tai määrätään (§ 3).
 - Tallityössä käytettäviä henkilönsuojaimia ovat mm. turvajalkineet, kypärä, käsineet, hengityssuojaimet ja huomiovaatteet.
- Ergonomia
 - Työturvallisuuslain 738/2002 § 24 mukaan mm. työympäristön rakenteissa sekä työvälineiden valinnassa on huomioitava ergonomisuus. Työntekijällä tulee olla mahdollisuus työasennon vaihteluun ja työtä on tarvittaessa helpotettava apuvälinein. <https://www.finlex.fi/fi/laki/ajantasa/2002/20020738>
- Ensiapu- ja pelastusvälineet
 - Huolellisuusveloitteen täyttämiseksi palveluntarjoajan/toiminnanharjoittajan on järjestettävä näkyvälle paikalle ja helposti saataville riittävästi ensiaputarvikkeita sekä alkusammutuskalustoa (Turvallisuus- ja kemikaalivirasto, 2015, s. 25).

2.2. Tilat ja alueet

- Laatutallilla tulee turvallisuuden vuoksi olla hevosten hoitoa ja lääkintätoimia varten asianmukainen tila (SRL n.d.). Hevonen tulisi hoitaa paikassa, jossa sen saa kytkettyä kiinni kunnolla ja tilaa on riittävästi turvalliseen hevosen väistämiseen (Piminäinen, 2015, s. 33).
 - Tällaisia ovat mm. tilava tallin käytävä, erillinen hoito-/pesukarsina (etuseinä auki, jotta väistäminen mahdollista) tai muu tila, jossa hevosen voi kytkeä kiinni molemmilta puolilta.

- SRL:n laatutalliohjeen mukainen ratsastuskenttä on aidattu, hyväpohjainen, hoidettu ja valaistu, kooltaan vähintään 20x40m/ryhmä. Vaihtoehtoisesti käy myös muu toimintaan sopiva valaistu ja aidattu alue.
 - Kentän hoito on mm. pohjan kunnossapitoa. Hoidetulla, tasaisella pohjalla harjoittelu minimoi onnettomuuksien ja hevosten vammojen syntymistä.
 - Esim. yksityiselle hoitotallille tai vain yksityistunteja tarjoavalle tallille voi hyvin riittää pienempikin harjoittelualue. Turvallinen harjoittelualue on tärkeä kaikilla talleilla.
 - Aidattu harjoittelualue estää hevosta karkaamasta, vaikka se pääsisikin irti esim. ratsastajan pudottua. Kunnollinen valaistus lisää harjoittelun turvallisuutta pimeällä.
- Tarhojen ja laidunten aidat ovat laatutalliohjeen mukaan ehjiä, karsinat ja materiaalit turvallisia ja helposti puhtaana pidettäviä.
 - Pitävät, ehjät ja kunnolliset karsina- ja aitausrakenteet portteineen edistävät turvallisuutta ja ovat tärkeitä kaikilla talleilla. Ne ehkäisevät mm. hevosten pääsemistä irti.
- Kaikista työpisteistä tulee voida poistua nopeasti ja mahdollisimman turvallisesti varatilanteen sattuessa (Piminäinen, 2015, s. 46). Tilojen ja kulkureittien tulisi siis olla riittävän tilavia ja mahdollistaa tarvittaessa hevosen nopea väistäminen.

LÄHTEET

Piminäinen, K. 2015. *Hevoset ja työturvallisuus*. 4., uudistettu painos. PunaMusta Oy.

Pesonen, I., Virtanen, H. & Jansson, H. (2008). *Hyvinvoiva, turvallinen ja ympäristöystävällinen talli – opas vastuulliseen tallitoimintaan*. Haettu 13.5.2020 osoitteesta <https://www.hippos.fi/files/1373/talliopas08.pdf>

Suomen Ratsastajainliitto ry (n.d.). *Opas laatutallin toiminnan suunnitteluun, kehittämiseen ja johtamiseen*. Haettu 27.3.2020 osoitteesta https://www.ratsastus.fi/site/assets/files/2463/ohje_laautallitoimintaan_2017_2.pdf

Turvallisuus- ja kemikaalivirasto (2015). Ohje 5/2015. Ratsastuspalveluiden turvallisuuden edistäminen. Haettu 20.3.2020 osoitteesta <https://tukes.fi/documents/5470659/6372871/Tukes-ohje+5-2015+Ratsastuspalveluiden+turvallisuuden+edist%C3%A4minen/>

TALLI JA PIHA-ALUE

Liitteessä käsitellään turvallista toimintatapaa tallissa ja piha-alueella sekä tallin ja piha-alueen rakenteita.

1. TOIMINTA

Turvallisuutta edistävää toimintaa ovat mm:

1.1. Talli-alueen ja tilojen turvallinen ja ohjeiden mukainen käyttö

- Henkilökunta toimii alueella turvallisesti ja käyttää alueita, tiloja ja kulkureittejä tarkoituksenmukaisesti
 - Varusteet, työvälineet, ym. tavarat säilytetään niille varatuilla paikoilla.
 - Vältetään ylimääräistä kulkua ajoneuvoille varatulla alueella varsinkin hevosten ja asiakkaiden kanssa.
- Asiakkaita ja muita alueella liikkuvia ohjeistetaan turvalliseen toimintaan ja ohjeiden noudattamista valvotaan.
- Turvallisuus- ja kemikaaliviraston ohjeen mukaisesti tallin alueella tulee olla tupakointikielto, rajattu tupakointialue voidaan osoittaa erikseen (Turvallisuus- ja kemikaalivirasto 2015, s. 29).
 - Tallialueella on yleensä paljon helposti palavaa materiaalia. Myös henkilökunnan tupakointipaikan tulee sijaita erillään näistä.
- Koirat ja muut lemmikkieläimet on hyvä pitää kiinni kytkettyinä tallialueella. (Pesonen, Virtanen & Jansson 2008, s. 76).

1.2. Tarvittaviin toimenpiteisiin ryhtyminen

- Kun jokin virhe/puute toiminnassa tai toimintaympäristössä havaitaan, ryhdytään viivytyksettä tarvittaviin korjaaviin toimenpiteisiin.

2. TOIMINTAYMPÄRISTÖ

2.1. Tilojen sijoittelu

- Turvallisuuden ja hyvän käytettävyyden edistämiseksi tallin eri alueet (mm. parkkialue, hevosten kulkureitit, harjoitusalueet, jätepisteet) on merkitty selkein opastein.
 - Hevosten kulkureitit mahdollisuuksien mukaan erilleen muusta liikenteestä (Pesonen, Virtanen & Jansson 2008, s. 76).
- Tallissa omat tilat mm. varusteille, rehuille sekä hevosten ja ihmisten lääkeaineille, ulkopuolisten ulottumattomiin (Pesonen, Virtanen & Jansson 2008, s. 75).
- Hygieniariskin välttämiseksi lantala sijoitettu siten, ettei kulkureitti risteydy esim. rehuvaraston kanssa.

2.2. Paloturvallisuus

- Tallien tulipalot ovat usein sähkö- ja lämmityslaitteiden sekä huolto- ja korjaustöiden huolimattomuuden aiheuttamia. Palot alkavat usein rehuvarastosta tai heinäparvelta. (Pesonen, Virtanen & Jansson 2008, s. 76). Paloturvallisuuden vuoksi huomioitavia asioita ovat mm. seuraavat:
 - Asianmukainen alkusammutuskalusto helposti saatavilla.

- Palovaroitin/hälytysjärjestelmä (saatavilla erikseen eläinsuojoiin sopivia laitteita)
- Sähkölaitteiden kunnan säännöllinen tarkastus.
- Tallin pitäminen puhtaana pölystä.
- Mahdollisimman vähän herkästi syttyvää/palavaa materiaalia tallissa.
- Tallin käytävillä ei varastoida tavaraa (lisäävät palokuormaa, saattavat vaikeuttaa nopeaa poistumista hätätilanteessa).
- Tuhoeläinten torjunta (saattavat jyrsiä sähköjohtoja)

2.3. Rakenteet

- Mm. valtioneuvoston asetus hevosten suojelusta 2010/588 asettaa määräyksiä hevosen pitopaikan vaatimuksista. <https://www.finlex.fi/fi/laki/ajantasa/2010/20100588>
- Työturvallisuuslaki 2002/738 sekä työturvallisuusasetus 2003/577 asettavat vaatimuksia työpaikan turvallisuudesta.
- Huomiota tulee kiinnittää mm. seuraaviin asioihin:
 - Lattiamateriaalivalinnalla pyritään vähentämään liukastumisen riskiä.
 - Hevosten turvallisuuden lisäksi vaatimus tulee työturvallisuuslainsäädännöstä (Vna työpaikkojen turvallisuus- ja terveysturvallisuudesta 2003/577 § 11).
 - Tilavat käytävät ja oviaukot vähentävät tapaturmien riskiä ja helpottavat myös pelastushenkilöstön työskentelyä hätätilanteessa (Pesonen, Virtanen & Jansson 2008, s. 74-75).
 - Karsinoiden ovien avaamistekniikka on hyvä olla pelastushenkilöstön tiedossa.
 - Ikkunat, valaisimet, katkaisijat, sähköjohdot ym. tulee sijoittaa hevosten ulottumattomiin (Suomen Hippos ry 2013, s. 21).
 - Riittävästi poistumisteitä, joista myös hevoset mahtuvat kulkemaan.
 - Hevoset kannattaa totuttaa kulkemaan kaikkia reittejä, jotta poistumistiet olisivat hätätilanteen sattuessa jo tuttuja hevosille (Pesonen, Virtanen & Jansson 2008, s. 77).
 - Kaiteet, aitaukset ja turvalliset portaat/kulkureitit paikoissa, joissa työntekijällä on putoamisvaara (Vna työpaikkojen turvallisuus- ja terveysturvallisuudesta 2003/577 § 11).

2.4. Alueen kunnossapito

- Pelastuslain 379/2011 § 11 velvoittaa kiinteistön omistajaa ja haltijaa sekä toiminnanharjoittajaa huolehtimaan kiinteistön pelastusteiden ajokelpoisuudesta, esteettömyydestä sekä asianmukaisesta merkinnästä. <https://www.finlex.fi/fi/laki/ajantasa/2011/20110379>
 - Maankäyttö- ja rakennuslain 1999/132 § 166 velvoittaa pitämään rakennuksen ympäristöineen sellaisessa kunnossa, että se jatkuvasti täyttää terveellisyyden, turvallisuuden ja käyttökelpoisuuden vaatimukset.
 - Eri alueiden kunnossapidosta (liukkauden esto, valaistus jne.) tulee huolehtia tarvittavalla tavalla kaikkina vuodenaikoina (Turvallisuus- ja kemikaalivirasto 2015, s. 30).
 - Esim. kulkureitit ulkoilutarhoihin, tarhojen edustat, reitit lantalaan ja rehuvarastoihin tulee huoltaa ja olla riittävän valaistuja.

- Ratsastusalueiden aitojen, hallien seinien sekä ratsastuspohjien kuntoa tulee tarkkailla ja huoltaa tarvittaessa (Turvallisuus- ja kemikaalivirasto 2015, s. 30).

2.5. Opasteet

- Asiakkailta ja muilta kuin henkilökunnalta kielletyt alueet ja tilat on merkitty selkeästi (Turvallisuus- ja kemikaalivirasto 2015, s. 28).
- Sähköistetyt aidat tulee varustaa varoitusmerkillä (Turvallisuus- ja kemikaalivirasto 2015, s. 30).

LÄHTEET

Eläinsuojeluasetus 1996/396. Haettu 14.5.2020 osoitteesta <https://www.finlex.fi/fi/laki/ajantasa/1996/19960396>

Pesonen, I., Virtanen, H. Jansson H. (2008). Hyvinvoiva, turvallinen ja ympäristöystävällinen talli – opas vastuulliseen tallitoimintaan. Haettu 30.3.2020 osoitteesta <https://www.hippos.fi/files/1373/talliopas08.pdf>

Suomen Hippos ry (2013). Hyvä Hevosennpito. Haettu 23.5.2020 osoitteesta https://www.hippos.fi/files/6511/hyvahevosenpito_web_130326ik.pdf

Turvallisuus- ja kemikaalivirasto (2015). Ohje 5/2015, Ratsastuspalveluiden turvallisuuden edistäminen. Haettu 30.3.2020 osoitteesta <https://tukes.fi/documents/5470659/6372871/Tukes-ohje+5-2015+Ratsastuspalveluiden+turvallisuuden+edist%C3%A4minen/>

Valtioneuvoston asetus työpaikkojen turvallisuus- ja terveysvaatimuksista 2003/577. Haettu 14.5.2020 osoitteesta <https://finlex.fi/fi/laki/ajantasa/2003/20030577>

HEVOSTEN TERVEYS JA HYVINVOINTI

Liitteessä käsitellään hevosten terveyteen ja hyvinvointiin liittyviä määräyksiä sekä ohjeistusta.

1. TOIMINTA

1.1. Eläinsuojelu

- Eläinsuojelulaki 247/1996 määrittelee vähimmäisvaatimukset eläinten hyvinvoinnin ja hyvän kohtelun edistämiseksi. <https://www.finlex.fi/fi/laki/ajantasa/1996/19960247>
 - Lisäksi hevosten pidossa noudatettavista eläinsuojeluvaatimuksista säädetään Val-tioneuvoston asetuksella hevosten suojelusta 588/2010 <https://www.finlex.fi/fi/laki/ajantasa/2010/20100588>
 - Asetuksen § 8 säädetään hyvinvoinnista huolehtimisen toimenpiteistä, mm. lajinmukaisten tarpeiden täyttämistä, varusteiden kunnossapidosta sekä säännöllisestä kavioiden hoidosta.
 - Säännöllisesti suoritettavia hevosen terveydenhoidon toimenpiteitä ovat kavion hoidon lisäksi mm. seuraavat:
 - hampaiden tarkistus ja mahdollinen raspaus vähintään vuosittain
 - loishäätö voimassa olevien suositusten mukaisesti
 - rokotukset vaatimusten ja suositusten mukaisesti riippuen hevosen käyttötarkoituksesta
 - Lisätietoa Hyvä hevosenpito -oppaasta (Suomen Hippos ry, 2013). https://www.hippos.fi/files/6511/hyvahevosenpito_web_130326ik.pdf

1.2. Hevosen hoito ja käyttö

- Hevosen käyttöön ja hoitoon liittyvää ohjeistusta löytyy Suomen Ratsastajainliitto ry:n (SRL) oppaassa laatutallin toimintaan. Oppaassa kerrotaan korkeimman laatuluokituksen kriteerien sisällöstä mm. hevosten käytön ja terveydenhoidon osalta. (Suomen Ratsastajainliitto ry, 2017). Kriteeristön ohjeita noudattamalla myös muut, kuin Laatu-talli-luokituksen saaneet tallirytykset varmistavat toimintansa olevan hevosten terveyttä ja hyvinvointia edistävää
 - Hevosten käyttöä suunnitellaan ja tarkkaillaan päivittäin. Tuntikirjanpidon tai vastaavan avulla (treeniohjelmat ja -päiväkirjat) mm. havaitaan liiallinen kuormitus tai hevosen liian vähäinen liikunta ja suunnitellaan lepojaksot.
 - Perushoidon toimenpiteistä sekä terveydenhuollosta on kirjalliset suunnitelmat.
 - Henkilökunta tarkistaa hevosten varusteet säännöllisesti ja puutteet korjataan välittömästi.
 - Varusteiden merkitsemisellä varmistetaan, että hevosille käytetään juuri niille kuuluvia varusteita.

2. TOIMINTAYMPÄRISTÖ

2.1. Eläintaudit

- Eläintautilaki 441/2013 säätää § 2 mukaan eläintautien ennaltaehkäisystä, eläinten terveydentilan ja eläintautien esiintymisen seurannasta sekä eläintautien hävittämiseksi ja leviämisen estämiseksi tarvittavista toimenpiteistä. <https://www.finlex.fi/fi/laki/alkup/2013/20130441>

- § 7 mukaisesti eläinten pitopaikasta vastuussa oleva toimija on velvollinen huolehtimaan menettelytavoista, joilla eläintautien leviämistä pitopaikkaan voidaan ehkäistä.
- § 14 säättää velvollisuudesta ilmoittaa vastustettavasta tai uudesta vakavasta eläintaudista. Ilmoitusvelvollisuus koskee eläimistä vastuussa olevaa toimijaa ja muuta eläinten kanssa tekemisissä olevaa henkilöä sekä toteamusta tai epäilystä edellä mainitun kaltaisesta taudista.
- Toimenpiteitä tartuntojen ennaltaehkäisyyn ovat mm. seuraavat:
 - Tarttuvaan tautiin sairastuneet hevoset sijoitetaan erilleen terveistä (Eläintautilaki § 19).
 - Rokotukset ja loishäätö vaatimusten ja suositusten mukaisesti.
 - Kantavien tammojen ja nuorten hevosten pito erillään muista, erityisesti kilpahevosista (kulkevat paljon tallin ulkopuolella, suuri riski saada tartuntoja).
 - Tallin yleinen hygienia ja hyvästä hengitysilmosta huolehtiminen.
 - Hevosia kuljettaessa kilpailuihin tms. huolehditaan kuljetusvälineen puhtaudesta sekä omista ruokinta-astioista ja muista välineistä. Lainatut tavarat desinfioidaan.
 - Uusien hevosten tullessa talliin ja omien hevosten palatessa muualta pyritään varmistumaan, ettei niillä ole tarttuvien tautien oireita. Uudet hevoset on hyvä pitää karanteenissa kymmenen päivän ajan.
 - Ulkomailta tulevan hevosen karanteeniaika määritellään lähtömaan tautitilanteen perusteella.
 - Vierailijoiden käymistä tallissa vältetään tautiepidemioiden aikana. Sairaiden eläinten hoitoon käytetään omia varusteita ja vaateista, kädet pestään ja desinfioidaan huolellisesti.
 - Lisätietoa Hevosen tarttavat hengitystiesairaudet -oppaasta (Hautala & Nevalainen, 2007). https://www.hippos.fi/files/1374/Tarttavat_taudit.pdf
- Muita hyviä käytäntöjä tarttuvien tautien ennaltaehkäisyyn:
 - Kavioden puhdistaminen talliin tullessa, jotta mahdolliset vieraat bakteerit eivät kulkeudu talliin.
 - Vierailevien hevosten sijoittaminen erilleen omista, karsinan huolellinen siivous vierailijoiden jäljiltä.
 - Asiakkaiden ohjeistaminen käyttämään eri talleilla eri varusteita tartuntojen välttämiseksi.
 - Tallilla asioiville toimijoille (kengittäjät, eläinlääkärit, hierojat) järjestetty mahdollisuus vähintään käsien pesuun, myös kenkien ja käsien desinfiointiin tautien leviämisen välttämiseksi.

LÄHTEET

Hautala, K. & Nevalainen, M. (2007). *Hevosen tarttavat hengitystiesairaudet*. Haettu 24.3.2020 osoitteesta https://www.hippos.fi/files/1374/Tarttavat_taudit.pdf

Suomen Hippos ry (2013). *Hyvä hevosenpito*. Haettu 24.3.2020 osoitteesta https://www.hippos.fi/files/6511/hyvahevosenpito_web_130326ik.pdf

Suomen Ratsastajainliitto ry (n.d.). *Opas laatutallin toiminnan suunnitteluun, kehittämiseen ja johtamiseen*. Haettu 24.3.2020 osoitteesta https://www.ratsastus.fi/site/assets/files/2463/ohje_laautallitoimintaan_2017_2.pdf

KULJETUKSET JA LIIKENNE

Liitteessä käsitellään asiaa liittyen hevoskuljetuksiin ja kuljetuskalustoon sekä hevosten kanssa liikkumiseen liikenteessä ja maastossa.

1. TOIMINTA

1.1. Hevoskuljetukset

- Laki eläinten kuljetuksesta 1429/2006 koskee mm. hevoskuljetuksia <https://www.finlex.fi/fi/laki/alkup/2006/20061429>
 - Eläimen on oltava kuljetettaessa siinä kunnossa, ettei kuljetuksesta aiheudu sille tarpeetonta kipua, tuskaa tai kärsimystä (§ 5).
 - Eläimen ominaisuudet ja kuljetusolosuhteet huomioiden tulee eläimelle antaa vettä, ravintoa ja lepoa tarpeellisin väliajoin (§ 6).
 - Huomioi pitkät, yli kahdeksan tunnin kuljetusmatkat.
 - Eläinten kuormaamiseen ja kuorman purkamiseen on tarvittaessa käytettävä sopivia laitteita ja välineitä (§ 12).
 - Lastaamisessa on hyvä käyttää kestäväää riimua ja narua, tarkoituksenmukaisia muita apuvälineitä sekä kypärää, turvajalkineita ja käsineitä.
- Hevosen tunnustusasiakirjan tulee aina olla mukana kuljetuksissa (Neuvoston direktiivin 90/427/ETY artikla 8).
- Kuljettajalla tulee ajokorttilain 386/2011 mukaisesti olla lain mukainen ajo-oikeus kuljettamaansa ajoneuvoyhdistelmään. <https://www.finlex.fi/fi/laki/ajan-tasa/2011/20110386>
 - Traileria saa kuljettaa B-luokan ajoneuvolla (kokonaismassa enintään 3500 kg) seuraavin painorajoituksin:
 - B-luokan ajokortilla saa kuljettaa yhdistelmää, jossa auton ja trailerin yhteenlaskettu kokonaismassa korkeintaan 3500 kg.
 - Myös hevosautoa, joka on rekisteröity B-luokan ajoneuvoksi (kokonaismassa max. 3500 kg).
 - B/96-yhdistelmän ajokortilla saa kuljettaa yhdistelmää, jossa auton ja trailerin kokonaismassa on 3500-4250 kg.
 - BE-luokan ajokortilla saa kuljettaa yhdistelmää, jossa trailerin kokonaismassa on enintään 3500 kg. Yhdistelmän kokonaismassa voi siis olla enintään 3500 kg + 3500 kg.
 - Hevosautoa, jonka kokonaismassa ylittää 3500 kg, saa kuljettaa C-luokan ajokortilla.
 - Ajokorttiluokista lisätietoa osoitteesta <https://ajokortti-info.fi/perustietoa-ajokortista/ajoneuvot-joita-saan-ajaa>

1.2. Kaupalliset kuljetukset

Kaupallista kuljetusta ovat mm. seuraavat (Ruokavirasto, n.d.):

- Tallinpitäjä kuljettaa hoitamaansa/valmentamaansa asiakashevosta.
- Tallinpitäjä kuljettaa omistamaansa hevosta kilpailuun, johon asiakas kyseisellä hevosella osallistuu.
- Toisen henkilön hevosen kuljettaminen, jos kuljetus liittyy hevosalan yrityksen toimintaan.

- Neuvoston asetus (EY) N:o 1/2005 eläinten suojelusta kuljetuksen ja siihen liittyvien toimenpiteiden aikana sekä direktiivien 64/432/EY ja 93/119/EY ja asetuksen (EY) N:o 1255/97 muuttamisesta säätelee kaupallisen toiminnan yhteydessä tapahtuvaa eläinten kuljetusta <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/FI/TXT/?uri=CELEX%3A32005R0001>
- Kaupallisen kuljetuksen suorittajalla tulee olla eläinkuljettajan lupa haettuna lääninhallitukselta (Eläinkuljetuslaki § 16).
 - Pitkiin, yli kahdeksan tuntia kestäviin (Eläinkuljetusasetus 2 artikla), kuljetuksiin vaaditaan pitkiä kuljetuksia suorittavan eläinkuljettajan lupa (Eläinkuljetusasetus 11 artikla).
- Eläinkuljettajalla tai eläinten hoidosta kuljetuksen aikana vastaavalla henkilöllä tulee olla eläinkuljetusasetuksen 17 artiklan mukainen pätevyystodistus.
 - Ei tarvita, mikäli yhdensuuntainen kuljetusmatka on enintään 65km.
 - Todistuksen saamisen ehtona on asetuksen mukaiseen koulutukseen osallistuminen (järjestäjänä esim. ProAgria) ja hyväksytysti suoritettu pätevyyskoe (järjestäjänä Ruokavirasto).
 - Todistusta haetaan oman alueen aluehallintovirastosta. Hakemuslomake löytyy suomi.fi -sivustolta.
 - Kuorma-auton kuljettajan ammattipätevyysvaatimuksesta kerrotaan Hippoliiksen tiedotteessa <http://www.hippolis.fi/kuorma-auton-kuljettajan-ammattipatevyys/>
- Kuljetuksessa oltava mukana asiakirja, josta selviää mm. eläimen omistaja sekä kuljetuksen reitti- ja aikataulusuunnitelma (Eläinkuljetusasetus 4 artikla).

1.3. Hevosen kanssa liikenteessä

- Tieliikennelain 729/2018 § 53 mukaan ratsastajan, suurikokoisen eläimen taluttajan ja eläimen vetämän ajoneuvon kuljettajan on noudatettava moottorikäyttöisellä ajoneuvolla ajamista koskevia liikenteenohjauksen merkkejä, liikenteenohjauslaitteita ja liikennesääntöjä.
 - Handsfree -laitteen käyttö ja valaisin eteen (valkoinen) ja taakse (punainen) ovat pakollisia niin ratsukolle, kuin hevoskärryillekin.
- Turvallisuus- ja kemikaalivirasto ohjeistaa (Ohje 5/2015) ratsastuspalveluiden, mm. vaellus- ja maastoratsastuspalvelut, tarjoajaa:
 - Laatimaan vaellus- ja maastoretkestä reittisuunnitelmat, joissa huomioituna mm. loukkaantuneen asiakkaan tai hevosen hoitaminen ja reittien huolto (10.1 Reitit).
 - Reittien kartoittaminen on hyvä tapa myös esim. hoitotallin pitäjälle, jonka asiakkaat ratsastavat maastossa itsenäisesti. Myös itsenäisesti ratsastavia voidaan joutua etsimään tai kuljettamaan pois maastosta esim. onnettomuuden vuoksi.
 - Käyttämään palveluun siihen tottuneita ja sopivia hevosia (12 Ratsastuspalvelun hevoset ja niiden soveltavuus).
 - Oikeanlaisella hevosvalinnalla varmistetaan, että palvelu on mahdollisimman turvallista niin asiakkaille, kuin hevosillekin.
- Kuluttajaturvallisuuslain § 5 mukainen huolellisuusvelvoite edellyttää toiminnanharjoittajaa varmistamaan palvelunsa turvallisuudesta. Näin ollen hänen tulee kartoittaa maasto-/vaellusratsastukseen osallistuvien asiakkaiden osaamistaso ja kyky osallistua palveluun ja toteuttaa palvelu tason edellyttämällä tavalla, esim. käyttää tarpeen mukaan taluttajia tai valita reitit tason vaatimusten mukaisesti.

2. TOIMINTAYMPÄRISTÖ

2.1. Hevoskuljetukset

- Ajoneuvon tulee ajoneuvolain 1090/2002 mukaan olla säännösten ja määräysten mukainen, liikenteeseen soveltuva sekä varusteiltaan, kunnoltaan ja muilta ominaisuuksiltaan turvallinen (§ 4) sekä katsastettu (§ 8).

2.2. Hevosen kanssa liikenteessä

- Liikenteessä ratsain, hevosella ajaen tai hevosta taluttaen:
 - Tieliikennelain 729/2018 § 53 mukaan ratsastajan, suurikokoisen eläimen taluttajan ja eläimen vetämän ajoneuvon kuljettajan on noudatettava moottorikäyttöisellä ajoneuvolla ajamista koskevia liikenteenohjauksen merkkejä, liikenteenohjauslaitteita ja liikennesääntöjä. Ratsastaja ja suurikokoisen eläimen taluttaja saa tilapäisesti poiketa tässä momentissa mainituista säännöistä, jos erityiset olosuhteet sitä vaativat eikä siitä aiheudu vaaraa eikä huomattavaa haittaa.
<https://www.finlex.fi/fi/laki/alkup/2018/20180729>
 - Järjestyslain 612/2003 § 15 mukaan ratsastaminen ja hevos- tai muulla vastaavalla ajoneuvolla ajaminen on kielletty kuntopolulla tai muulla sen kaltaisella juoksuradalla, yleiseen käyttöön kunnostetulla ladulla ja urheilukentällä, jollei muuta ole osoitettu. <https://www.finlex.fi/fi/laki/ajantasa/2003/20030612>
 - Ratsastus on lähtökohtaisesti jokamiehenoikeutta, jonka turvin saa kulkea toisen omistamilla alueilla. Jokamiehenoikeus koskee myös liiketoiminnan yhteydessä tapahtuvaa ratsastusta. Ratsastus ei kuitenkaan saa aiheuttaa vähäistä suurempaa haittaa toisen omaisuudelle. (Ympäristöministeriö, 2008, s. 22). Haittaa syntyy mm. maaston kulumisesta.
 - Vaikka haittaa ei katsottaisikaan syntyvän, on toiminnanharjoittajan hyvä sopia maanomistajien kanssa alueiden käytöstä.
 - Jokamiehenoikeus ei koske hevosella ajoa, koska hevosajoneuvo rinnastetaan ajoneuvoihin.
 - Lisätietoa jokamiehenoikeudesta mm. Ympäristöministeriön hevostallityöryhmän raportista <https://julkaisut.valtioneuvosto.fi/bitstream/handle/10138/135620/Hevostallity%c3%b6ryhm%c3%a4n%20raportti.pdf?sequence=1&isAllowed=y>

LÄHTEET

Ruokavirasto (n.d.). Kaupallisen toiminnan yhteydessä tapahtuvat eläinkuljetukset. Haettu 24.3.2020 osoitteesta <https://www.ruokavirasto.fi/viljelijat/elaintenpito/elainten-hyvinvointi/elainsuojelu-kuljetuksissa/kaupalliset-kuljetukset/>

Turvallisuus- ja kemikaalivirasto (2015). Ohje 5/2015, Ratsastuspalveluiden turvallisuuden edistäminen. Haettu 24.3.2020 osoitteesta <https://tukes.fi/documents/5470659/6372871/Tukes-ohje+5-2015+Ratsastuspalveluiden+turvallisuuden+edist%C3%A4minen/>

Ympäristöministeriö (2008). *Hevostallityöryhmän raportti*. Haettu 24.3.2020 osoitteesta <https://julkaisut.valtioneuvosto.fi/bitstream/handle/10138/135620/Hevostallity%c3%b6ryhm%c3%a4n%20raportti.pdf?sequence=1&isAllowed=y>

YMPÄRISTÖ

Liitteessä käsitellään hevostallin ympäristönhuoltoa sekä tallialueen ulkopuoliseen ympäristöön liittyviä toimenpiteitä.

1. TOIMINTA

1.1. Syntyvä jäte

Lantahuolto ja hevosen ruhon hävittäminen käsitellään tässä omina osinaan, jätehuolto muilta osin yhtenä osana tarkentamatta erikseen esim. kierrätystä.

1.1.1. Jätehuolto

- Jätelain 646/2011 § 28 mukaan jätteen haltijan on järjestettävä jätehuolto. <https://www.finlex.fi/fi/laki/ajantasa/2011/20110646>
 - Kiinteistön haltijan on järjestettävä jätehuolto, mikäli hän on sallinut jätettä tuottavan toiminnan kiinteistöllä.
 - Roskaamiskiellon mukaisesti ympäristöön ei saa jättää jätettä siten, että siitä voi aiheutua epäsiisteyttä, viihtyisyyden vähentymistä, loukkaantumisen vaaraa ihmiselle tai eläimelle tai muuta haittaa (§ 72). Siivoaminen on alueen haltijan vastuulla, mikäli roskaaja ei huolehdi siivoamisesta (§ 74).
- Ympäristönsuojelulain 527/2014 tarkoituksena on ehkäistä ympäristön pilaantumista ja taata terveellinen, viihtyisä ja kestävä ympäristö. <https://www.finlex.fi/fi/laki/ajantasa/2014/20140527>
 - Toiminnanharjoittajan on järjestettävä toimintansa siten, että ympäristön pilaantumista voidaan ehkäistä tai rajoittaa mahdollisimman pieneksi (§ 7).
- Huomioi myös kunnan/kaupungin jätehuoltomääräykset.

1.1.2. Lantahuolto

- Valtioneuvoston asetuksella eräiden maa- ja puutarhataloudesta peräisin olevien päästöjen rajoittamisesta 1250/2014 pyritään ehkäisemään lannasta ja eläintuotannosta aiheutuvia päästöjä. <https://www.finlex.fi/fi/laki/alkup/2014/20141250>
 - Asetuksen § 5 mukaisesti lantalan tilavuuden tulee riittää vähintään 12 kuukauden aikana kertyvälle lannalle, mikäli lantaa kertyy yli 25m³ vuodessa.
 - Laidunkauden aikana laitumelle jäävän lannan osuus voidaan vähentää kokonaisuudesta.
 - Lantalan tilavuusvaatimuksista voidaan poiketa, mikäli lanta luovutetaan lain mukaisesti toiselle hyödyntäjälle. Asiasta lisää liitteessä 1.
 - Lantaa lasketaan asetuksen liitetaulukon mukaan kertyvän seuraavasti:

Hevonen, säkäkorkeus >150cm	17m ³
Poni, säkäkorkeus 120-150cm	12m ³
Pienponi, säkäkorkeus <120cm	8m ³

- Lanta tulee varastoida tiivispohjaisessa lantalassa (§ 7).
- Jaloittelualueilta (esim. ulkoilutarhat ja harjoittelualueet) tulee poistaa lanta siten, ettei pinta ja pohjavesiin aiheudu ravinnepäästöjä (§ 7).
 - Tarkempaa määrittelyä sopivalle lannan poistovälille ei ole.

- Hevonen tuottaa lantaa (virtsa ja sonta) keskimäärin 25kg päivässä (Työteho-seura, 2014). Lantaa kertyy ulkoilutarhaan riippuen siellä vietetyn ajan pituudesta useita kiloja päivittäin.
- Lanta voidaan levittää pellolle asetuksen § 10 mukaisesti. Levitys on kiellettyä marraskuun alusta maaliskuun loppuun. Levitysaikana kuivikelantaa voidaan säilyttää pellolla enintään neljän viikon ajan odottamassa levitystä.

1.1.3. Hevosen ruhon hävittäminen

- Tilalla kuolleen/lopetetun hevosen voi hävittää seuraavasti:
 - Hevosen voi hävittää koko Suomessa hautaamalla (Ruokavirasto, n.d.).
 - Ruhon hautaaminen pohjavesialueelle on kiellettyä.
 - Hautaamisesta ei saa aiheutua haittaa ihmisten tai eläinten terveydelle.
 - Kunnaneläinlääkäri ja ympäristönsuojelusihteri antavat lisätietoa ja ohjeita hautaamisesta ja kunnan pohjavesialueista.
 - Ruho voidaan polttaa hyväksytyssä polttolaitoksessa.
 - Ruho voidaan kuljettaa käsittelylaitokseen (Honkajoki Oy) käsiteltäväksi. Honkajoki Oy noutaa ruhon ilmoituksen saatuaan mahdollisimman nopeasti (Honkajoki Oy, n.d.).

1.2. Tuhoeläintorjunta

- Hiiret ja rotat aiheuttavat mm. seuraavia vahinkoja tallissa:
 - Jyrsimällä johtoja riskin sähkö- ja paloturvallisuudelle
 - Hygieniariskin päästessään rehuihin tai ihmisille tarkoitettuihin ruokailutiloihin
 - Jyrsimällä varusteita materiaalivahinkoja ja pahimmillaan turvallisuusriskin

2. TOIMINTAYMPÄRISTÖ

2.1. Suhde naapurustoon

- Laki eräistä naapuruussuhteista 26/1920 asettaa määräyksiä naapurustolle aiheutuvien haittojen minimoimiseksi. <https://finlex.fi/fi/laki/ajantasa/1920/19200026>
 - Talli ja lantasaaliö eivät saa aiheuttaa ilmeistä haittaa naapureille (§ 3).
 - Kiinteistön käytöstä ei saa aiheutua kohtuutonta rasitusta naapureille ja lähistöllä asuville esim. liasta, pölystä, hajusta tai melusta (§ 17).
 - Kohtuuttoman rasituksen aiheuttaja on velvollinen poistamaan rasituksen tai lopettamaan toiminnan kokonaan (§ 18).
 - Huomioi kunnan/kaupungin rakennusjärjestyksen määräykset koskien talliyrityksen rakennuksia.
 - Voivat poiketa toisistaan paljonkin, eriteltyinä mm. rakennusten, aitausten ja lantalan etäisyydet naapurin rajaan tai rakennuksiin.

2.2. Alueen kunnossapito

- Laki kadun ja eräiden yleisten alueiden kunnossa- ja puhtaanapidosta 669/1978 säättää velvollisuudesta pitää kadut ja yleiset alueet kunnossa ja puhtaina. Velvollisuus kuuluu osittain tontin tai alueen omistajalle tai kiinteistön haltijalle. <https://www.finlex.fi/fi/laki/ajantasa/1978/19780669>
 - Tontin omistajalle kuuluu tontin kohdalla olevan jalkakäytävän pitäminen käyttökelpoisena. Siitä tulee poistaa jalankulkua haittaava lumi, jää sekä jalkakäytävälle

ja sen viereen kertyneet lumivallit, huolehtia liukkauden torjumisesta ja torjumi-
seen käytetyn soran poistamisesta sekä pitää katuja ja sadevesikouru lumetto-
mana ja jäättömänä. Myös tontille johtavan kulkutien kunnossapito kuuluu tontin
omistajalle. (§ 4).

LÄHTEET

Honkajoki Oy (n.d.). Palvelut. Haettu 2.4.2020 osoitteesta <https://www.honkajokioy.fi/palvelut/>

Ruokavirasto (n.d.). Hevoset. Haettu 2.4.2020 osoitteesta <https://www.ruokavirasto.fi/viljelijat/elaintenpito/kuolleet-elaimet/tuotantoelaimet/hevoset/>

Työtehoseura (2014). *TTS:n tiedote 5/2014. Hevosien lannan käsittelyn työmenetelmiä*. Haettu 2.4.2020 osoitteesta <https://www.tts.fi/files/1338/mati656.pdf>

MUITA TOIMINTOJA

Teeman aiheet koskevat yrityksiä, jotka järjestävät tapahtumia, esim. kilpailuja tai näytöksiä sekä leirejä. Tapahtumaksi katsotaan tässä myös esimerkiksi talutusratsastuksen järjestäminen muualla, kuin yrityksen tiloissa.

1. TOIMINTA

1.1. Tapahtumat

- Kokoon-tumislain § 2 mukainen yleisötilaisuus on yleisölle avoin huvitilaisuus, kilpailu, näyttö ja muut näihin rinnastettavat tilaisuudet. <https://www.finlex.fi/fi/laki/ajantasa/1999/19990530>
- Kokoon-tumislain 530/1999 § 14 mukaan poliisille tulee tehdä ilmoitus vähintään viisi vuorokautta ennen tilaisuutta. <https://www.finlex.fi/fi/laki/ajantasa/1999/19990530>
 - Ei tarvitse tehdä sellaisesta yleisötilaisuudesta, joka osanottajien vähäisen määrän, tilaisuuden luonteen tai järjestämipaikan vuoksi ei edellytä toimenpiteitä järjestyksen ja turvallisuuden ylläpitämiseksi tai sivullisille ja ympäristölle aiheutuvan haitan estämiseksi taikka erityisiä liikennejärjestelyjä
 - Poliisi voi määrätä tilaisuuden edellytykseksi, että järjestäjällä on riittävä vastuuvakuutus (§ 16.)

1.2. Leirit

- Leirien osalta huomioitavaa on mm. seuraavissa asioissa:
 - Ammattitaitoisen henkilökunnan riittävä määrä kaikissa tehtävissä.
 - Erityisen tärkeää mm. lasten leireillä.
 - Lasten kanssa työskentelevien rikostaustan selvittäminen. Aiheesta tarkemmin liitteessä 2.
 - Ruokailujen järjestäminen, käsitellään kohdassa 1.4.

1.3. Tapahtumat muualla, kuin omissa tiloissa

- Esimerkiksi talutusratsastuksen tai kärryajelun toteuttaminen torilla tms.
 - Tulee huomioida turvallisuusasiakirjassa tai laatia talutusratsastuksesta/tapahtumasta oma asiakirjansa (Turvallisuus- ja kemikaalivirasto, n.d.).
 - Turvallisuus- ja kemikaaliviraston ohje talutusratsastuksen järjestäjälle löytyy osoitteesta <https://tukes.fi/documents/5470659/6372871/Ohjeet+talutusratsastuksen+j%C3%A4rjest%C3%A4jille/dc1a59b8-d448-4a04-a77a-79ca0ae6e9e9/Ohjeet+talutusratsastuksen+j%C3%A4rjest%C3%A4jille.pdf>

1.4. Elintarvikkeiden myynti ja käsittely

- Terveysturvallisuuslaki 763/1994, elintarvikkelaki 23/2006 sekä yleinen hygienia-asetus (EY) N:o 852/2004 asettavat määräyksiä mm. elintarvikkeiden käsittelystä ja myymisestä.
 - Terveysturvallisuuslaki <https://www.finlex.fi/fi/laki/ajantasa/1994/19940763>, elintarvikkelaki <https://www.finlex.fi/fi/laki/ajantasa/2006/20060023>, hygienia-asetus <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/FI/TXT/?uri=CELEX%3A02004R0852-20090420>

- Pakkaamattomien, herkästi pilaantuvien elintarvikkeiden käsittelijältä vaaditaan hygieniapassi, mikäli henkilö on työskennellyt vastaavissa tehtävissä vähintään kolme kuukautta (Elintarvikelaki 23/2006 § 27).
 - Ruokien, leipien, leivonnaisten ja vastaavien valmistus, lämmittäminen ja esillepano edellyttävät hygieniapassia. Esimerkiksi pullien (ei herkästi pilaantuva) tai valmiiksi täytettyjen, muoviin pakattujen sämpylöiden myyminen asiakkaalle ei edellytä.
- Elintarvikealan toimijan tulee suorittaa elintarvikelain § 19 mukaista omavalvontaa.
- Ohjeita ja neuvontaa saa kunnan elintarvikevalvonnasta sekä Ruokaviraston verkkosivulta osoitteesta <https://www.ruokavirasto.fi/yritykset/elintarvikeala/>
- Alkoholilakia 1102/2017 sovelletaan mm. alkoholipitoisten juomien myyntiin. <https://www.finlex.fi/fi/laki/alkup/2017/20171102>
 - Alkoholijuomien myyntiin tarvitaan lupa (§ 5), jonka myöntää aluehallintovirasto (§ 7).
 - Anniskelupaikassa tulee olla tehtävään nimetty vastaava henkilö (§ 38), jolla on alkoholilain tuntemista osoittava todistus, ns. anniskelupassi (§ 57).

2. TOIMINTAYMPÄRISTÖ

2.1. Tapahtumat

- Yleisötilaisuuden lupa- ja ilmoitusasioita:
 - Pelastuslain 379/2011 § 16 velvoittaa yleisötilaisuuden järjestäjää laatimaan yleisötilaisuuden pelastussuunnitelman. <https://www.finlex.fi/fi/laki/ajantasa/2011/20110379>
 - Valtioneuvoston asetuksella pelastustoimesta 407/2011 (§ 3) säädetään tarkemmin yleisötilaisuuksista, joihin suunnitelma vaaditaan. <https://www.finlex.fi/fi/laki/ajantasa/2011/20110407>
 - Pelastussuunnitelma tulee pelastuslain § 16 mukaisesti toimittaa vähintään 14 vuorokautta ennen tilaisuutta alueen pelastusviranomaiselle.
 - Ympäristönsuojelulain 527/2014 § 118 mukainen ilmoitus yleisötilaisuudesta tai muusta tilapäistä melua tai tärinää aiheuttavasta tapahtumasta viimeistään 30 vrk ennen tilaisuutta. <https://www.finlex.fi/fi/laki/ajantasa/2014/20140527>

2.2. Leirit

- Toimintaympäristön kannalta oleellisia asioita ovat mm. majoitus- ja ruokailutilat, käsitellään kohdissa 2.4. ja 2.5.

2.3. Tapahtumat muualla, kuin omissa tiloissa

- Huomioitava tapahtumapaikan erityispiirteet mm. lupien/ilmoitusten, turvallisuuden sekä käytännön järjestelyjen osalta
 - Käytännön järjestelyillä tarkoitetaan esim. kulkemista, vesihuollon ja muiden hoitotoimenpiteiden järjestämistä, jne.
- Liikkuminen tapahtumapaikalle, käsitellään liitteessä 8.

2.4. Elintarvikkeiden myynti ja käsittely

- Terveystieteiden tutkimuskeskuslaki 763/1994, elintarvikelaki 23/2006 sekä yleinen hygieniasetus (EY) N:o 852/2004 asettavat määräyksiä mm. elintarvikehuoneiston vaatimuksista.

- Elintarvikehuoneistosta tulee tehdä ilmoitus kunnan/kaupungin elintarvikevalvontaviranomaiselle viimeistään neljä viikkoa ennen toiminnan aloittamista (Elintarvikelaki § 13).
 - Ilmoitusta ei tarvita, kun elintarviketurvallisuuden riskit ovat vähäisiä, toiminta ei ole elinkeinon harjoittamista tai toiminta tapahtuu samassa huoneistossa toiminnanharjoittajan muun elinkeinotoiminnan kanssa. Tällaisia tilanteita voivat olla esim. tallin kilpailuissa järjestetty buffet ja leirien ohessa tarjottu ruokailu.

2.5. Majoituspalvelut

- Terveydensuojelulain 763/1994 § 13 mukainen ilmoitusvelvollisuus kunnan terveydensuojeluviranomaiselle koskee:
 - Majoitus- ja ravitsemistoiminnasta annetussa laissa 2006/308 tarkoitetun majoitusliikkeen käyttöönottoa. <https://www.finlex.fi/fi/laki/ajantasa/2006/20060308>
 - Sellaisen muun huoneiston tai laitoksen käyttöönotosta tai sellaisen toiminnan aloittamisesta, josta voi aiheutua sen käyttäjämäärä tai toiminnan luonne huomioon ottaen terveyshaittaa.
 - Tarkempaa tietoa majoitustilojen ilmoitusvelvollisuudesta löytyy Valviran ohjeesta osoitteesta https://www.valvira.fi/documents/14444/261239/Majoitushuoneistoja_koskeva_ilmoitusmenettelyn_soveltamisohje.pdf/8acb250a-8ac1-081b-3353-dda6d406e892
- Valtioneuvoston asetuksen pelastustoimesta § 1 mukaan pelastuslaissa 2011/379 tarkoitettu pelastussuunnitelma tulee laatia:
 - majoitus- ja ravitsemistoiminnasta annetussa laissa tarkoitettuihin majoitusliikkeisiin.
 - tiloihin, joita käytetään vähintään 20 henkilön tilapäiseen joukkomajoitukseen.

LÄHTEET

Turvallisuus- ja kemikaalivirasto (n.d.). Ohjeet talutusratsastuksen järjestäjälle. Haettu 8.5.2020 osoitteesta <https://tukes.fi/documents/5470659/6372871/Ohjeet+talutusratsastuksen+j%C3%A4rjest%C3%A4jille/dc1a59b8-d448-4a04-a77a-79ca0ae6e9e9/Ohjeet+talutusratsastuksen+j%C3%A4rjest%C3%A4jille.pdf>

TARKISTUSLISTA - TOIMINTA

	Kyllä	Ei	Osittain
<p>1. SOPIMUSTOIMINTA</p> <p>Kaikki yrityksen toimintaan liittyvät sopimus-, lupa- ja ilmoitusasiat on asianmukaisesti hoidettu.</p> <p>Lisätiedot kts. liite 1</p> <p>Huomiot _____</p>			
<p>2. VASTUUT JA VELVOITTEET</p> <p>Yrittäjä tietää ja tunnistaa toimintaansa liittyvät vastuut ja toimii niiden edellyttämällä tavalla.</p> <p>Lisätiedot kts. liite 2</p> <p>Huomiot _____</p>	Kyllä	Ei	Osittain
<p>3. KIRJAAMINEN</p> <p>Kaikki toimintaan liittyvät asiakirjat on laadittu ja arkistoitu asianmukaisesti.</p> <p>Lisätiedot kts. liite 3</p> <p>Huomiot _____</p>	Kyllä	Ei	Osittain
<p>4. HENKILÖTERVEYS JA TYÖSUOJELU</p> <p>Työskentely yrityksessä on turvallista ja työntekijän terveyden huomioivaa.</p> <p>Lisätiedot kts. liite 4</p> <p>Huomiot _____</p>	Kyllä	Ei	Osittain
<p>5. SUOJAUTUMINEN</p> <p>Suojautuminen toiminnassa on huomioitu ja suojautumisen edellytykset kunnossa.</p> <p>Lisätiedot kts. liite 5</p> <p>Huomiot _____</p>	Kyllä	Ei	Osittain
<p>6. TALLI JA PIHA-ALUE</p> <p>Tallialueella toimitaan turvallisesti.</p> <p>Lisätiedot kts. liite 6</p> <p>Huomiot _____</p>	Kyllä	Ei	Osittain

Liite 11/2

	Kyllä	Ei	Osittain
7. HEVOSTEN HYVINVOINTI JA TERVEYS
Hevosten sairastumisten ja loukkaantumisten riskit tunnistetaan ja huomioidaan toiminnassa.
Lisätiedot kts. liite 7
- Huomiot _____
-
	Kyllä	Ei	Osittain
8. KULJETUKSET JA LIIKENNE
Hevoskuljetuksissa ja hevosten kanssa liikenteessä kulkemisessa noudatetaan tarvittavaa huolellisuutta sekä toimitaan sääntöjen mukaan.
Lisätiedot kts. liite 8
- Huomiot _____
-
	Kyllä	Ei	Osittain
9. YMPÄRISTÖ
Ympäristönhoidon toimenpiteet kunnossa.
Lisätiedot kts. liite 9
- Huomiot _____
-
	Kyllä	Ei	Osittain
10. MUU TOIMINTA
Oheispalveluiden tarjoaja tuntee kyseiseen toimintaan liittyvät vaatimukset sekä hyvät käytänteet ja toimii niiden mukaisesti.
Lisätiedot kts. liite 10
- Huomiot _____

TARKISTUSLISTA - TOIMINTAYMPÄRISTÖ

	Kyllä	Ei	Osittain
<p>1. SOPIMUSTOIMINTA</p> <p>Kaikki yrityksen rakennuksiin ja toimintaympäristöön liittyvät sopimus-, lupa- ja ilmoitusasiat on asianmukaisesti hoidettu.</p> <p>Lisätiedot kts. liite 1</p> <p>Huomiot _____</p>			
<p>2. VASTUUT JA VELVOITTEET</p> <p>Yrittäjä tietää ja tunnistaa vastuunsa yrityksen toimintaympäristöstä ja toimii niiden edellyttämällä tavalla.</p> <p>Lisätiedot kts. liite 2</p> <p>Huomiot _____</p>	Kyllä	Ei	Osittain
<p>3. KIRJAAMINEN</p> <p>Kaikki yrityksen toimintaympäristöön ja tiloihin/rakennuksiin liittyvät vaaditut asiakirjat on laadittu ja arkistoitu asianmukaisesti.</p> <p>Lisätiedot kts. liite 3</p> <p>Huomiot _____</p>	Kyllä	Ei	Osittain
<p>4. HENKILÖTERVEYS JA TYÖSUOJELU</p> <p>Yrityksen toimintaympäristö luo hyvät olosuhteet turvalliselle ja terveelliselle työnteolle.</p> <p>Lisätiedot kts. liite 4</p> <p>Huomiot _____</p>	Kyllä	Ei	Osittain
<p>5. SUOJAUTUMINEN</p> <p>Toimintaympäristö mahdollistaa suojautumisen niin onnettomuuksien, kuin sairastumistenkin varalta.</p> <p>Lisätiedot kts. liite 5</p> <p>Huomiot _____</p>	Kyllä	Ei	Osittain

Liite 12/2

	Kyllä	Ei	Osittain
6. TALLI JA PIHA-ALUE
Talli ja piha-alue ovat turvallisia kaikille käyttäjille.
Lisätiedot kts. liite 6
- Huomiot _____
-
	Kyllä	Ei	Osittain
7. HEVOSTEN HYVINVOINTI JA TERVEYS
Tallin toimintaympäristö on turvallinen hevosille ja tukee niiden terveyttä ja hyvinvointia.
Lisätiedot kts. liite 7
- Huomiot _____
-
	Kyllä	Ei	Osittain
8. KULJETUKSET JA LIIKENNE
Kuljetuskalusto on kunnossa ja liikenteessä liikkuminen sääntöjen ja hyvän tavan mukaista.
Lisätiedot kts. liite 8
- Huomiot _____
-
	Kyllä	Ei	Osittain
9. YMPÄRISTÖ
Ympäristön hoito sekä ulkopuolista ympäristöä koskevat vaatimukset on huomioitu ja asianmukaisesti hoidettu.
Lisätiedot kts. liite 9
- Huomiot _____
-
	Kyllä	Ei	Osittain
10. MUU TOIMINTA
Oheispalveluiden tarjoaja tuntee oheispalveluympäristöön liittyvät vaatimukset ja toimii niiden mukaisesti.
Lisätiedot kts. liite 10
- Huomiot _____